

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในการป้องกันอาชญากรรม : ศึกษาเฉพาะตำรวจภูธรจังหวัดสุพรรณบุรี ผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสารและผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับอาชญากรรม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
3. ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม
4. แนวคิดเกี่ยวกับงานชุมชนสัมพันธ์
5. แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชน
6. ทฤษฎีความพึงพอใจ
7. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดสุพรรณบุรี
8. ข้อมูลพื้นฐานสถานีตำรวจภูธรจังหวัดสุพรรณบุรี
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
10. สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรม

ความหมายของอาชญากรรม

คำว่า “อาชญากรรม” สำหรับคนทั่วไปมักจะได้ยินคำว่า อาชญากรรม ได้ตามสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งได้มีนักคิดที่มีชื่อเสียงหลายท่าน ได้ให้ความหมายของอาชญากรรม ไว้ดังนี้

ควินนีย์ (Quinney, 1970 : 15-16) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า “อาชญากรรม คือ พฤติกรรมของคน ที่องค์การซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในสังคมที่ดำรงอยู่แบบการเมือง ได้กำหนดขึ้น “หมายความว่า พฤติกรรมใดจะเป็นรูปแบบของอาชญากรรมก็ต่อเมื่อองค์การเป็นผู้กำหนดขึ้น ซึ่งการกำหนดนั้นได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายขององค์การที่ว่าเป็นองค์การที่มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องของการจัดการเกี่ยวกับอาชญากรรมด้วย และเป็นองค์การซึ่งเกิดขึ้นในสังคมที่ดำรงอยู่แบบการเมือง คือ เป็นสังคมที่มีผู้ปกครองและผู้ได้ปกครอง”

แนวความคิด ควินนีย์ (Quinney, 1970 : 15-16) เกี่ยวกับอาชญากรรม มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ มีกฎหมาย มีผู้ออกและผู้ใช้กฎหมาย และมีผู้ละเมิดกฎหมาย

ท่านพุทธทาสภิกขุ (2527 : 32) ได้ให้ความหมายอาชญากรรมไว้ว่า อาชญากรรม หมายถึง ความผิดทุกอย่างที่สมควรที่จะได้รับโทษเนื่องจากการกระทำผิดต่อสังคม

กล่าวโดยสรุป อาชญากรรม หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่ทำให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สิน ทั้งของบุคคลและสังคม ซึ่งได้มีกฎหมายบัญญัติว่าห้ามมิให้ทำสิ่งนั้นหรือมีการกำหนดว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งผิด และถ้าฝ่าฝืนต้องได้รับโทษสำหรับการกระทำผิดนั้น ๆ

ประเภทของอาชญากรรม

การจัดประเภทของอาชญากรรม เป็นสิ่งสำคัญต่อความเข้าใจปรากฏการณ์ของอาชญากรรมในแต่ละชนิด อันจะนำไปสู่ความเชื่อมโยงกับสาเหตุและการป้องกันแก้ไขปัญหา ซึ่งมีนักคิดหลายท่านได้แยกประเภทของอาชญากรรมเอาไว้เพื่อประโยชน์ในการศึกษา ดังนี้

ไคลนาร์ด และควินนีย์ (Clinard and Quinney อ้างถึงใน สหชัย สืบดวง, 2545 : 45) ได้แบ่งประเภทของอาชญากรรมโดยได้คำนึงถึงปัจจัยสำคัญ ๆ 5 ประการ คือ

1. ปัจจัยด้านกฎหมาย ถือว่าอาชญากรรม คือ พฤติกรรมที่ได้รับการกำหนดโดยฝ่ายที่มีอำนาจสิ่งที่กำหนดขึ้นก็คือ กฎหมายอาญา กฎหมายอาญาได้เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของอำนาจ ดังนั้น จึงต้องพิจารณากฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลาดังกล่าวด้วย
2. ปัจจัยทางด้านอาชีพของอาชญากร ผู้ประกอบอาชญากรรมมีอยู่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับระดับของกิจกรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิต จึงต้องพิจารณาบทบาทของอาชญากรในสังคมด้วย
3. ความสนับสนุนของกลุ่มต่อการประกอบอาชญากรรม ต้องพิจารณาว่ามีพฤติกรรมของอาชญากรได้รับการสนับสนุนจากพรรคพวกมากน้อยเพียงใด
4. พิจารณาว่าพฤติกรรมของอาชญากร มีความสัมพันธ์กับแนวประเพณี หรือบรรทัดฐานของฝ่ายที่มีอำนาจในการออกกฎหมายและบริหารกฎหมายหรือไม่เพียงใด
5. ปฏิกริยาของสังคม และกระบวนการทางกฎหมายต่อการประกอบอาชญากรรม ต้องพิจารณาว่าสังคมมีปฏิกริยาต่ออาชญากรนานาชนิดอย่างไร และมีกระบวนการลงโทษหนักเบาต่างกันอย่างไร

จากปัจจัยทั้ง 5 ประการ ดังกล่าว ไคลนาร์ด และควินนีย์ ได้แยกประเภทของอาชญากรรมเป็น 9 ประเภท ได้แก่

1. อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคลอย่างรุนแรง (Violent Personal Crime) เช่นการฆ่า การทำร้ายร่างกายจนบาดเจ็บสาหัส หรือการข่มขืนกระทำชำเรา

2. อาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์สินตามโอกาส (Occasional Property Crime) เช่น การปลอม ปลายมือ การขโมยของตามร้านขายของ การทำลายสิ่งสาธารณะ
3. อาชญากรรมที่ทำลายความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม (Public Order Crime) เช่นการเป็นโสเภณี การรบกวนเพศ การใช้ยาเสพติด การเมาสุราในที่สาธารณะ
4. อาชญากรรมที่ทำกันอยู่ทุกวัน (Conventional Crime) เช่น การข่มขืน การปล้น
5. อาชญากรรมการเมือง (Political Crime) เช่น การกบฏ การก่อการร้าย การจารกรรม
6. อาชญากรรมที่เกิดจากงานอาชีพ (Occupational Crime) เช่นการทุจริตต่อหน้าที่
7. อาชญากรรมที่กระทำโดยห้างร้านบริษัท (Corporate Crime) เช่น การโฆษณาหลอกลวง ความผิดต่อเครื่องหมายการค้า การผลิตอาหารและยาที่ไม่ปลอดภัย
8. องค์การอาชญากรรม (Organized Crime) เช่น องค์การมาเฟีย
9. อาชญากรรมที่ยึดเป็นอาชีพ (Professional Crime) เช่น การเป็นมือปืนรับจ้าง การต้มตุ๋น การล้วงกระเป๋า การปลอมของ

สรุปได้ว่าสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมนั้น มีความเกี่ยวพันและขึ้นอยู่กับสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาของสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม แหล่งอบายมุข แหล่งเสื่อมโทรม ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษ ปัญหาการพนัน ปัญหาวัยรุ่น

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หลักการสำคัญประการหนึ่งที่รัฐบาลมีความต้องการให้ประชาชนได้รับการปฏิบัติที่ดี ก็คือ การส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชน ทั้งนี้เนื่องจาก สภาพปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางด้านสังคม วัฒนธรรมของชุมชนที่แตกต่างกันออกไป หากประชาชนไม่สามารถที่จะมีส่วนร่วมในการกำหนดหรือตัดสินใจอนาคตของชุมชนได้แล้ว การดำเนินการต่าง ๆ ย่อมจะไม่ได้ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม หากสำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องการที่จะบรรลุเป้าหมายชุมชนด้วยแล้ว จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน เข้ามาในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนนี้ ได้มีนักวิชาการตลอดจนนักคิดหลายท่านได้ให้แนวความคิดไว้ในหลายประเด็น ดังนี้

ความหมายของการมีส่วนร่วม

เจมส์ เกรย์ตัน (Jame Katon, 1991 : 10) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการซึ่งนำเอาความห่วงกังวลของสาธารณชน ความต้องการและความเชื่อหรือค่านิยมของประชาชนเข้ามาประกอบการตัดสินใจของรัฐบาล การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารสองทาง โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ เพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่ดีที่สาธารณชนให้การสนับสนุน

ธนาคารโลก (World Bank, 1996) การมีส่วนร่วม คือ กระบวนการซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีอิทธิพลและมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนาและการตัดสินใจที่มีผลต่อทรัพยากรทั้งหลายและมีผลต่อเขาทั้งหลาย

เยเดย์ (Yaday อ้างถึงใน สันทัด เชื้อพุทธตาล, 2541 : 11) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเข้าร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาด้วยความสมัครและเต็มใจ การมีส่วนร่วมนั้นต้องไม่ถูกบังคับและการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชน

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2531 : 24-25) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็น กระบวนการดำเนินงานรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐ หรือองค์กรเอกชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา หรือแก้ไขปัญหของชุมชน โดยยึดหลักการว่าสมาชิกในชุมชนนั้น ๆ จะต้องร่วมมือกันวางแผนหรือการปฏิบัติงาน เพื่อสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหของชุมชน

อาภรณ์พันธ์ จันทรสว่าง (2522 : 19) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องกันในเรื่องความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลง ซึ่งความเห็นพ้องต้องกันนั้นต้องมีมากพอจนเกิดการริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติ กล่าวคือ การเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้นและเหตุผลที่มาเข้าร่วมปฏิบัติการจะต้องมีความตระหนักว่า การปฏิบัติการทั้งหมดโดยกลุ่มหรือในนามของกลุ่มหรือกระทำผ่านองค์กร เพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526 : 139) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในความคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและการร่วมมือรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง

เพียร์ส และสติเฟน (Pears and Stiefel อ้างถึงใน สันทัด เชื้อพุทธตาล, 2541 : 13) ได้ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการ ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นผู้อยู่นอก ได้เพิ่มความสามารถในการควบคุมทรัพยากรและสถาบันต่าง ๆ ตามภาวะสังคมที่เป็นอยู่

ที. อาร์. แบทเทน (Batten อ้างถึงใน ถนอม สุขสง่าเจริญ, 2526 : 25) ในแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมว่าต้องการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจการต่าง ๆ โดยถือเสมือนว่าเป็นแบบฝึกหัด

ในการพัฒนาคนต้องใช้ความคิด ตัดสินใจ วางแผนและดำเนินการเองอยู่เสมอ ซึ่งจะเป็นหนทางทำให้สมองของคนเกิดการพัฒนา รวมทั้งต้องยึดหลักต่อไปนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ได้แก่

1. หลักการช่วยตนเอง
2. หลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วม
3. หลักประชาธิปไตยในการดำเนินงาน

คาร์เวล (Caldwell อ้างถึงใน สันตัก เชื้อพืชมตาล, 2541 : 15) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการของตำรวจว่า การรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน จะเป็นผลประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่สำหรับงานของตำรวจ เพราะการที่ได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากประชาชนนั้น จะนำมาซึ่งความสะดวกรวดเร็วในการได้รับข่าวสารที่เกี่ยวกับอาชญากรรม และนำไปสู่ความสำเร็จในการสืบสวนที่มีประสิทธิภาพ เป็นผลให้การดำเนินคดีเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว ประหยัดงบประมาณ ลดความเสี่ยงภัยต่อการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน และยังเป็นผลดีต่อโครงการ ลดอัตราการเกิดอาชญากรรมและการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในชุมชนลงได้

ประธาน วัฒนวาณิชย์ (2536 : 24) ได้กล่าวถึงหลักการที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและลดจำนวนอาชญากรรมในสังคมที่สำคัญ ได้แก่ การกระจายอำนาจในการบริหารงานยุติธรรม (Decentralization) พร้อม ๆ กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่

1. ประชาชนและชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในความพยายามใด ๆ ที่จะป้องกันอาชญากรรม
2. องค์การในกระบวนการยุติธรรมจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนหรือโครงการที่เอกชนเป็นผู้ริเริ่ม
3. จัดให้มีโครงการร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรม ระหว่างภาครัฐและเอกชนในระดับต่าง ๆ
4. เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายจะต้องมีหน้าที่ให้การสนับสนุนโครงการต่างๆ ในการป้องกันอาชญากรรม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 183) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นการเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ (Mentel and Emotional Imvoivement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้การทำงาน (Contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กลับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

นอกจากนี้ นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ ยังได้ให้ทัศนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจะต้องมีเงื่อนไขที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. ประชาชนจะต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม
2. ประชาชนมีความสามารถที่จะมีส่วนร่วม

3. ประชาชนต้องเต็มใจต่อการมีส่วนร่วม

นอกจากนี้ ฮันติงตัน และ เนลสัน (Huntington and Nelson) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง (เพชรี พงษ์ศิริ, 2541) ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเป็นเรื่องของกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นบทบาทของบุคคลธรรมดาที่ไม่ได้ทำงาน หรือมีอาชีพทางการเมือง เช่น นักการเมือง หรือผู้นำทางการเมือง
3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของการแสดงออกเพื่อให้มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ กล่าวคือ เป็นเรื่องของความพยายามที่จะมีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล สนับสนุนรัฐบาล เปลี่ยนแปลงผู้นำรัฐบาล ตลอดจนสถาบันการเมืองต่าง ๆ การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นไปได้ทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย
4. การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มีผลเปลี่ยนแปลงต่อการตัดสินใจของผู้นำหรือรัฐบาลแต่อย่างใด เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับอำนาจทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วม ซึ่งมักมีอำนาจทางการเมืองไม่มากนักและไม่สามารถผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลได้ตลอดเวลา

สรุป การมีส่วนร่วมของประชาชน Public Participation หมายถึง กระบวนการสื่อสารสองทางซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินงานและการร่วมรับผลประโยชน์ โดยที่ประชาชนนั้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความสามารถที่จะร่วมกิจกรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วม

1. ต้องมีอิสรภาพ หมายถึง อิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้ การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ การถูกบังคับให้เข้าร่วมไม่ว่าจะในรูปแบบใดไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม
2. ต้องมีความเสมอภาค บุคคลที่เข้าร่วมในกิจกรรมใดจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ
3. ต้องมีความสามารถ บุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ หมายความว่า ในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่าผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพและเสมอภาค แต่กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย การมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่ได้

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

1. ต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายชัดเจน การให้บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่ง ๆ จะต้องมีความชัดเจนและเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจดีกว่า ควรเข้าร่วมหรือไม่

2. ต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อที่บุคคลจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

3. ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมาย อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปกลุ่มบุคคลเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วโดยพื้นฐาน

โดยแท้จริงนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมอาจจะไม่สามารถกระทำได้ในทุก ๆ ประเด็น ดังนั้น จึงมีแนวทางทั่ว ๆ ไปบางประการเกี่ยวกับประเด็นที่ควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. การตัดสินใจและผลกระทบที่สำคัญ
2. การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อบางคนมากกว่าคนอื่น
3. การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบางคนหรือกลุ่มคนที่มีอยู่เดิม
4. การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้ว
5. ความจำเป็นเพื่อให้มีการสนับสนุนต่อผลการตัดสินใจ

จากการทบทวนแนวคิดการมีส่วนร่วมจึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของบุคคลจึงมีอยู่ในเกือบทุกกิจกรรมของสังคม ขึ้นอยู่กับความสนใจและประเด็นในการพิจารณา แต่มีเงื่อนไขพื้นฐานในการมีส่วนร่วมว่าต้องมีอิสรภาพ ความเสมอภาค และความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมต้องมีความชัดเจนหรือจุดมุ่งหมาย ต้องมีกิจกรรม เป้าหมาย และต้องมีกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การมีส่วนร่วมเป็นการกระจายโอกาสให้บุคคลมีส่วนร่วมและการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่โดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ ปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากบุคคล

ลักษณะของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือร่วมในการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งนั้น อาจมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือหลายขั้นตอน โดยได้มีการแบ่งเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ตามประเภทของกิจกรรมไว้แตกต่างกัน ตามความเห็นของนักวิชาการต่าง ๆ ดังนี้

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2537 : 83) กล่าวว่า ชุมชนควรมีขอบเขตของการมีส่วนร่วม

4 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล

เจมส์ คีดี ปิ่นทอง (2527 : 272 – 273) ได้แยกขั้นตอนที่ประชาชนควรมีส่วนร่วมไว้เป็น

4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติการ
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

นอกจากนี้ เจมส์ คีดี ปิ่นทอง ยังได้แสดงแนวคิดการมีส่วนร่วมโดยได้ชี้ให้เห็นถึงการร่วมกันหาปัญหา ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับประโยชน์ เป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างตำรวจกับประชาชน เสริมสร้างความเข้าใจระหว่างสองฝ่าย ทำให้ประชาชนเข้าใจการปฏิบัติงานของตำรวจ เกิดความมั่นใจในสมรรถภาพและความตั้งใจจริงของตำรวจ พร้อมทั้งจะให้การสนับสนุนการทำงาน และมีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ ของตำรวจ

อแลแตร์ ที ไวส์ (White, 1982 : 181) ได้ให้คำจำกัดความการมีส่วนร่วมประกอบด้วย

3 มิติ คือ

มิติที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะทำอะไรควรทำอย่างไร

มิติที่สอง คือ มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา ลงมือปฏิบัติการที่ได้ตัดสินใจ

มิติที่สาม คือ มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff อ้างถึงใน สุเมธ ทราชแก้ว, 2536 : 15 – 16)

กล่าวถึง ลักษณะของการมีส่วนร่วม ดังนี้

การมีส่วนร่วมโดยทั่วไป หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแต่ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจแต่เพียงอย่างเดียว ยังใช้การตัดสินใจควบคู่ไปกับการปฏิบัติการด้วย เช่น ในการจัดองค์กร การกำหนดกิจกรรมพัฒนา เป็นต้น การตัดสินใจยังมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องของผลประโยชน์ และการประเมินผล ในกิจกรรมพัฒนาด้วย ซึ่งจะเห็นว่าการตัดสินใจนั้น เกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติการ และก็เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และการประเมินผลด้วยเหมือนกัน กล่าวคือ ผลประโยชน์นั้นเป็นผลมาจากการปฏิบัติการ และผลประโยชน์จะมาเป็นตัวกำหนดให้มีประเมินผล ซึ่งต่างก็ได้รับผลมาจากขั้นตอนการตัดสินใจแล้วทั้งสิ้นนั่นเอง นอกจากนี้จะมีผลสะท้อนกลับ (Feedback) จากการประเมินผลและการปฏิบัติการกลับไปสู่การตัดสินใจอีกด้วย

จากแนวความคิดดังกล่าว โคเฮน แอนด์ อ็อพซอฟฟ์ ได้สร้างกรอบพื้นฐานการมีส่วนร่วมซึ่งประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision – making) ซึ่งเป็นการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ระยะเริ่มต้น
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Implementation) เป็นการเข้าร่วมโดยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) โดยอาจจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุทางสังคม หรือโดยส่วนตัว
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม

รูปแบบของการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาแนวคิดเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมตามทัศนะของ คารี (Cary, 1976 : 144) นออัน วุฑฒิกกรมรักษา (2524 : 16) วรรณิกา ชมดี (2524 : 11) มีแนวคิดไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้ คือ

1. การเป็นสมาชิก (Membership)
2. การเป็นสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุม (Attendance at Meetings)
3. การเป็นสมาชิกผู้บริจาคเงิน (Financial contribution)
4. การเป็นกรรมการ (Membership on committees)
5. การเป็นประธาน (Position of leadership)

ดังนั้น สรุปว่าความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในปัจจุบัน คือ กระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะและแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผลเพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกันซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุก ๆ ฝ่าย

ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Theory of Crime Control Through Environmental Design – CED)

ปัจจุบันการกระทำผิดของอาชญากรรมมีการกระทำในหลาย ๆ รูปแบบขึ้นไปจนยากที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะก้าวทัน จึงได้มีการคิดค้นทฤษฎีในการควบคุมอาชญากรรมเพื่อนำมาควบคุมการเกิดอาชญากรรม ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2526 : 17 – 22) จึงได้เสนอแนวทฤษฎีใช้ชื่อว่า ทฤษฎีการควบคุม

อาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Theory of Crime Control Through Environmental Design – CED) หรือใช้อักษรย่อว่า “ทฤษฎี ค.อ.ส.”

ทฤษฎี ค.อ.ส. มีลักษณะเป็นความคิดรวม (Synthesis) ระหว่างทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเป็นแนวความคิดริเริ่ม (Thesis) และทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ (Community Relations Approach) ซึ่งเป็นแนวความคิดแย้ง (Antithesis) ทฤษฎี ค.อ.ส. ได้ก้าวไปไกลกว่าแนวทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งกำลังพัฒนาอยู่ในสหรัฐอเมริกา ในลักษณะมุ่งหักล้างหรือแทนที่ทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (Theoretical Utilities) และทางปฏิบัติ (Pragmatic Utilities) แต่ในสถานการณ์และสภาพพื้นที่ต่างกัน จึงสมควรที่จะนำกรอบทฤษฎีและมาตรการภายใต้แนวทฤษฎีทั้งสองนี้มาประยุกต์ให้เกื้อกูลกัน แทนที่จะหักล้างหรือโจมตีซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ทฤษฎี ค.อ.ส. จะมุ่งประสานแนวทฤษฎีทั้งสองแล้วก็ยังมุ่งพัฒนาทฤษฎี (Theoretical Proposition) สำหรับอธิบายปรากฏการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมอาชญากรรม ซึ่งเป็นความพยายามที่จะเชื่อมโยงอาชญาวิทยาเข้ากับพฤติกรรมศาสตร์ทั่วไป ทฤษฎี ค.อ.ส. ได้เสนอข้อกำหนดเบื้องต้น (Basic Assumptions) และมาตรการหรือมรรควิธีการปฏิบัติ (Pragmatic Means) ไว้ดังนี้

1. ข้อกำหนดเบื้องต้น (Basic Assumptions) ของทฤษฎี ค.อ.ส.

1.1 หลักทฤษฎี ค.อ.ส. มุ่งที่จะลดช่องโอกาสสำหรับการประกอบอาชญากรรมในสภาพแวดล้อม แต่ไม่ได้ละเลยความสำคัญของตัวบุคคล ซึ่งมีแนวโน้มหรือสำนึกที่จะละเมิดกฎหมาย

1.2 หลักทฤษฎี ค.อ.ส. มีความพอเพียงในการควบคุมอาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมหรือยอมรับได้

1.3 หลักทฤษฎี ค.อ.ส. มีคุณค่าทางปฏิบัติ ในระดับสูงรวมทั้งส่งเสริมหลักศีลธรรมและมนุษยธรรม

1.4 หลักทฤษฎี ค.อ.ส. มุ่งสนับสนุนการรวมตัวและสัมพันธ์ภาพระหว่างสุจริตชนในสังคม เพื่อให้เกิดแรงต้านทุจริตชนซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยภายในกรอบกฎหมาย

1.5 หลักทฤษฎี ค.อ.ส. คำว่า “กฎหมาย” หมายถึง กฎหมายซึ่งตราขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนเป็นส่วนใหญ่

2. มาตรการหรือมรรควิธีการปฏิบัติ (Pragmatic Means)

2.1 กำหนดนโยบายโดยคำนึงถึงประชาชนส่วนใหญ่ และวางผังเมืองให้มีการใช้พื้นที่เป็นสัดส่วนไม่ปะปนกัน เพื่อลดการแก่งแย่งใช้บริการสาธารณะ เพื่อสมรรถภาพในการสอดส่องตรวจตรา และเพิ่มการควบคุมพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ในพื้นที่แต่ละประเภทให้สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดไว้

2.3 ทำการฝึกอบรมประชาชนให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรม ในลักษณะค่อยเป็นค่อยไปแต่ต่อเนื่อง โดยเน้นที่

2.3.1 การผูกสัมพันธ์ซึ่งกันและกันให้เกิดความรู้สึกต่อกันเสมือนพี่เสมือนน้อง

2.3.2 การรับผิดชอบร่วมกันต่อส่วนรวมเพื่อการป้องกันอาชญากรรม

2.3.3 การปฏิบัติที่ถูกต้องเมื่อประสบเหตุด่วนเหตุร้าย

2.4 ควบคุมการใช้พื้นที่แต่ละประเภท โดยกลุ่มผู้รับผิดชอบหลักและผู้สนับสนุน ให้เหมาะสมกับนโยบายที่กำหนดไว้ ดำรงเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการควบคุมพื้นที่สาธารณะ ส่วนประชาชนผู้อยู่อาศัยควบคุมพื้นที่ในย่านหรือละแวกบ้าน โดยใช้มาตรการเพื่อนบ้านเตือนภัย หรือ สายตรวจประชาชนเป็นหลักสำคัญ

มาตรการทั่วไปในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

มนัส ครุฑไชยันต์ (2530) ได้กล่าวถึง สาเหตุของอาชญากรรมพบที่เกิดจากเจตนาในการกระทำผิด และโอกาสในการกระทำผิด ดังนั้น การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจ นครบาลอาจแบ่งได้ 2 ส่วน คือ

1. การป้องกันอาชญากรรม ได้แก่ การใช้มาตรการและวิธีต่าง ๆ ที่จะไม่ให้อาชญากรรม เกิดขึ้น แบ่งเป็น 3 มาตรการ คือ

1.1 มาตรการป้องกันพื้นฐาน เป็นการปฏิบัติภายใต้แนวความคิดที่สอดคล้องกับ องค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรม ซึ่งประกอบด้วย สภาพแวดล้อมของสังคม สถานภาพของผู้ที่จะ ประกอบอาชญากรรมและ โอกาสในการประกอบอาชญากรรมทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ จะเห็นว่า องค์ประกอบที่เจ้าหน้าที่ป้องกันได้อย่างเดียวคือ ทำให้คนร้ายไม่มีโอกาสหรือมีโอกาสน้อยที่สุด ซึ่งจะสามารถทำได้ 2 วิธีคือ

1.1.1 ตัดโอกาสของคนร้ายโดยตรง ด้วยการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจใน เครื่องแบบปรากฏในพื้นที่ และช่วงเวลาที่เหมาะสมตามข้อมูลอาชญากรรม เช่น ในช่วงเวลาเปิดทำการ ธนาคาร ร้านค้าทอง ไปประจำจุดที่สถานที่ท่องเที่ยวหรือชุมชนหนาแน่นในช่วงเวลาตามสถิติของคดี ตรวจพื้นที่เปลี่ยนในเวลากลางคืน ซึ่งล่อแหลมต่อการเกิดเหตุที่ประทุษร้ายต่อทรัพย์สินใช้ตำรวจสายตรวจ เป็นหลักในการปฏิบัติ ทั้งสายตรวจจรดยนต์ สายตรวจจรดจักรยานยนต์ สายตรวจเดินเท้า ยามจุด และ จุดตรวจ

1.1.2 ขจัดมูลเหตุ คือ การตัดโอกาสของคนร้ายโดยอ้อม ภายในขีดความสามารถ และขอบข่ายอำนาจ ยกเว้นปัญหาคนยากจน คนตกงาน ผู้ที่ได้รับการศึกษาหรืออบรมน้อย ซึ่งเป็น มูลเหตุหนึ่งของการเกิดอาชญากรรม ซึ่งนอกเหนืออำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะแก้ไขได้

1.2 มาตรการป้องกันตามปกติ เป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติงาน ผลการป้องกันการเกิดอาชญากรรมทั่วไปในทุกคดี และมีการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

1.3 มาตรการป้องกันเชิงรุก เป็นมาตรการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับมาตรการ การปราบปราม แต่ยังไม่ถึงขั้นการจับกุม เป็นการปฏิบัติที่เข้าไปใกล้คนร้ายมากขึ้นกว่าในมาตรการป้องกันตามปกติ วิธีการนี้เน้นย้ำการกระทำที่สม่าเสมอโดยไม่หวังผลการจับกุม เพียงแต่มุ่งเน้นในการป้องกัน หากสามารถจับกุมได้ก็จะเป็นผลต่อการปฏิบัติเพิ่มขึ้น

2. การปราบปรามอาชญากรรม ได้แก่ การใช้มาตรการระงับการกระทำผิดและการจับกุมควบคุมอาชญากร เพื่อป้องกันอาชญากรย้อนกลับมาประกอบอาชญากรรมอีก และเป็นการลงโทษอาชญากรเพื่อให้เจ็ดหลาบ ทั้งยังเป็นเครื่องเตือนใจแก่ผู้ที่คิดจะประกอบอาชญากรรมแบ่งเป็น 2 มาตรการคือ

2.1 มาตรการปราบปรามตามปกติ ได้แก่ การป้องกันและระงับเหตุในขณะเกิดอาชญากรรมและการสืบสวนติดตามจับกุมภายหลังเกิดเหตุ ตลอดจนการสืบสวนหาข่าวอาชญากรรมอย่างต่อเนื่องในทุกวิธี เช่น การปราบปรามอาวุธสงคราม อาวุธปืนเถื่อน ยาเสพติดและของหนีภาษี

2.2 มาตรการปราบปรามในเชิงรุก เช่น การจัดให้มีการระดมกวาดล้างอย่างสอดคล้องกับเหตุการณ์ และสถานภาพอาชญากรรม

จากแนวคิดทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อมของ ปูระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ เป็นแนวคิดที่มีลักษณะเป็นความคิดที่รวมระหว่างทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเป็นแนวคิดริเริ่มและทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ที่จะต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และความร่วมมือของชุมชนและประชาชน รวมทั้งสถานศึกษาเพื่อที่จะได้นำไปใช้ในการแก้ไขและป้องกันอาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรม

ความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สินและความสงบเรียบร้อยของประชาชน จะต้องป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทุกประเภท โดยเฉพาะอาชญากรรมที่สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนอย่างกว้างขวางในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ และกวาดล้างปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายที่เป็นเงื่อนไขหรือปัจจัยที่เป็นสาเหตุนำไปสู่การก่ออาชญากรรม

1. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานสายตรวจ ให้มีขีดความสามารถในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมอย่างเหมาะสมกับสภาพอาชญากรรม สภาพพื้นที่ และสภาพเศรษฐกิจตกต่ำในปัจจุบัน ทั้งนี้การบริหารงานสายตรวจ จะต้องจัดการอย่างเป็นระบบทั้งในด้านการเตรียมการควบคุมการปฏิบัติงาน และการประเมินผลงาน โดยอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลท้องถิ่น ข้อมูลอาชญากรรมที่ถูกต้องและทันสมัย

2. กำหนดรูปแบบและแผนการตรวจให้เหมาะสมกับ สถานภาพอาชญากรรม สภาพท้องที่ โดยเน้นการกระจายกำลังสายตรวจเข้าไปตรวจตรา รักษาความสงบเรียบร้อย และป้องกันอาชญากรรม ให้ครอบคลุมพื้นที่อย่างทั่วถึง ปรับปรุงและพัฒนาขีดความสามารถของสายตรวจ ให้เดินทางไปยังที่เกิดเหตุ ได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ โดยการปรับปรุงพัฒนาศูนย์วิทยุ สร้างความรู้ความเข้าใจในการแจ้งเหตุของประชาชน และความรู้ความเข้าใจในการไปยังที่เกิดเหตุและการปฏิบัติ ณ จุดเกิดเหตุ ของตำรวจสายตรวจ

3. เน้นการจัดสายตรวจเดินเท้า ออกตรวจตราตามย่านชุมชนหนาแน่นย่านธุรกิจ ศูนย์การค้า และสถานที่ล่อแหลมต่อการประกอบอาชญากรรม เพื่อตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อย และสร้างความอบอุ่นใจให้แก่ประชาชนมากที่สุด

4. จัดเจ้าหน้าที่ตำรวจตามทางแยก หรือจุดสำคัญที่มีประชาชนสัญจรไปมาเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นจุดให้บริการรับแจ้งและให้บริการต่าง ๆ แก่ประชาชน อันเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

5. การป้องกันอาชญากรรมที่กระทำต่อ ธนาคาร ร้านค้าทอง สถาบันการเงิน ร้านค้า และสถานบริการน้ำมันที่เปิดตลอด 24 ชั่วโมง โดยเฉพาะการประทุษร้ายต่อทรัพย์ โดยจัดสายตรวจและ สมุดตรวจประจำจุดให้สายตรวจ สายตรวจจราจร และสายสืบผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนไปลงชื่อตรวจ ประสานให้มีสัญญาณเตือนภัย ระบบโทรทัศน์วงจรปิด และพนักงานรักษาความปลอดภัยประจำจุด ล่อแหลมต่อการเกิดอาชญากรรมเหล่านี้

6. จัดเจ้าหน้าที่สายตรวจกำหนดมาตรการร่วมกับโรงเรียน สถาบันการศึกษา และ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการควบคุมความประพฤติของเด็กและเยาวชน มิให้เบี่ยงเบนไปใน ทางที่ผิดกฎหมาย มั่วสุมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ก่อความเดือดร้อนในรูปแบบต่าง ๆ ต่อสังคม เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เด็กและเยาวชน ประพฤติและปฏิบัติตนเสียหาย อันเป็นผลต่ออนาคต ของตนเองและครอบครัว

7. จัดเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ แสวงหาความร่วมมือจากประชาชน ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน โดยเน้นโครงการ สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม เยาวชนสัมพันธ์ เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการกิจบางส่วนของ ตำรวจ ซึ่งอยู่ในวิสัยที่เด็กและเยาวชนจะปฏิบัติได้

8. ควบคุม ตรวจสอบ และกำกับดูแล สถานบริการ ให้ปฏิบัติตามกรอบของกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งนโยบายที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานบริการที่ปล่อยปละละเลย ให้วัยรุ่นเข้าไปมั่วสุมเสพยาเสพติด

9. กวดขันปราบปรามจับกุม แหล่งอบายมุขที่ผิดกฎหมายทุกประเภทอย่างเด็ดขาด และต่อเนื่อง โดยเฉพาะบ่อนการพนัน ตู้ม้าไฟฟ้า ตู้เกมส์ หวยปิงปอง จั๊บยี้กี ฯลฯ และสถานบริการที่ฝ่าฝืนกฎหมาย รวมทั้งโซว์ลามกอนาจาร

แนวคิดเกี่ยวกับงานชุมชนสัมพันธ์

งานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ถือได้ว่าเป็นภารกิจหนึ่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ได้กำหนดเอาไว้ในแผนสำนักงานตำรวจแห่งชาติแม่บท ฉบับที่ 4 พ.ศ.2545 – 2549 โดยได้กำหนดแนวทางและการดำเนินงานของงานชุมชนสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เนื่องจากในสังคมปัจจุบันความสัมพันธ์ของสมาชิกมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ตำรวจมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม เนื่องจากตำรวจคือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพียงฝ่ายเดียวที่เข้ามาติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนทุกระดับตลอด 24 ชั่วโมงต่อหนึ่งวัน และ 7 วันต่อสัปดาห์ แต่ในการปฏิบัติภารกิจดังกล่าวนี้ ตำรวจมิได้ดำเนินการอย่างโดดเดี่ยว หากต้องอยู่ภายใต้สภาวะสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง การทหาร และเทคโนโลยี ซึ่งสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เหล่านี้จะมี “ประชาชน” เป็นองค์ประกอบหลักอยู่เสมอ ดังนั้น การปฏิบัติภารกิจของตำรวจไม่ว่าด้านใด ๆ จะต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนและพฤติกรรมของประชาชนในสังคม มากกว่าที่คนทั่วไปจะคาดคิด

ความหมายของงานชุมชนสัมพันธ์ (กองแผนงาน 2 สำนักงานแผนงานและงบประมาณ, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)

1. ชุมชน (Community) มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “ชุมชน” ไว้หลายประการด้วยกัน คือ

1.1 กลุ่มชนซึ่งรวมตัวอยู่โดยมีความรู้สึกผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยอาศัยหลักผูกพันในทางเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนาเดียวกัน ทำให้แต่ละบุคคลมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น

1.2 กลุ่มประกอบด้วยประชาชนซึ่งอาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินที่ต่อเนื่องกัน และเป็นผู้ซึ่งมีความสนใจร่วมกันกับผู้อื่นอย่างน้อยหนึ่งอย่างหรือมากกว่า ที่เป็นเหตุให้ต้องอาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินนั้น

1.3 กลุ่มบุคคลหลาย ๆ กลุ่ม ที่มารวมกันอยู่ในอาณาเขตเดียวกันและผู้คนเหล่านั้นมีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการติดต่อสังสรรค์กัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีวัฒนธรรมอย่างเดียวกัน

1.4 กลุ่มมนุษย์กลุ่มหนึ่งที่ตั้งภูมิลำเนาอยู่ในอาณาเขตของภูมิศาสตร์ที่ค่อนข้างแน่นอนและติดต่อกัน มีการดำเนินชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างเดียวกัน

1.5 องค์การทางสังคม (Social Organization) อย่างหนึ่งที่มีอาณาเขตครอบคลุมท้องถิ่นหนึ่งและปวงสมาชิก สามารถบรรลุถึงความต้องการพื้นฐานและสามารถแก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ในชุมชนของตนเองได้

1.6 กลุ่มมนุษย์กลุ่มหนึ่งที่ตั้งภูมิลำเนาอยู่ในอาณาเขตทางภูมิศาสตร์ที่ค่อนข้างแน่นอนและติดต่อกันและมีส่วนสำคัญของชีวิตทั่ว ๆ ไป อย่างเดียวกัน ดังมองเห็นได้จากวัฒนธรรมประเพณี ขนบธรรมเนียมและแบบแห่งการพูด

1.7 กลุ่มคนที่อยู่ในท้องถิ่นเดียวกันภายใต้กฎหมายเดียวกัน อาณาบริเวณหรือเมืองที่กลุ่มคนอยู่ร่วมกัน ชนกลุ่มหนึ่งอยู่ร่วมกันและมีความสนใจในเรื่องที่คล้าย ๆ กัน

1.8 กลุ่มคนที่มีความคิดไปในทางเดียวกันและสามารถรวมกำลังกันดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกันได้

จากนิยามที่กล่าวมานี้ จึงพอสรุปความหมายของคำว่า “ชุมชน” (Community) ได้ว่า ชุมชนจะต้องมีส่วนประกอบ ดังนี้

1. ประชาชนหรือคน (People)
 2. ความสนใจของคนร่วมกัน (Common Interest)
 3. อาณาบริเวณหรือพื้นที่ (Area)
 4. การปฏิบัติต่อกัน (Interaction)
 5. ความสัมพันธ์ของสมาชิก (Relationship) ที่ผูกพันให้อยู่ร่วมในชุมชนนั้น
2. ความสัมพันธ์ (Relations) หมายถึง ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องด้วยการผูกพัน เมื่อนำคำว่า “ชุมชน” กับ “สัมพันธ์” มารวมกันเป็น “ชุมชนสัมพันธ์” แล้วจะได้ความหมายโดยสรุปว่า หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องผูกพันกันมีแนวความคิดไปในทางเดียวกัน และสามารถรวมกำลังกันดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกันได้

สำรวจชุมชนสัมพันธ์

ได้มีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกัน ตามทัศนะของนักวิชาการไทย มีผู้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้ ดังนี้

ทักษิณ ชินวัตร (2527 อ้างถึงใน พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธ์, 2542 : 119) ได้กล่าวถึงโครงการสำรวจชุมชนสัมพันธ์ในทำนองว่า เป็นหลักการที่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสำรวจต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชนในอันที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ที่ซับซ้อนของตำรวจเป็นการดำเนินงานที่มีความหมายกว้างไกลกว่าการประชาสัมพันธ์

วิสุทธิ กิตติวัฒน์ (2528 อ้างถึงใน พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธ์, 2542 : 119) ให้ความหมายไว้ว่า “หมายถึงวิถีทางต่าง ๆ ซึ่งจะเน้นให้เห็นว่าตำรวจเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของสังคม มิใช่เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่รักษากฎหมาย หรือคอยออกคำสั่งบังคับแก่ประชาชน ซึ่งความสัมพันธ์ที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือขึ้นนี้ มิใช่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับหน่วยประชาสัมพันธ์เท่านั้น แต่เป็นความสัมพันธ์กับทุกหน่วยงานทุกส่วนของกรมตำรวจ รวมไปถึงนโยบายในการบริหาร การควบคุม และระเบียบวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ของตำรวจ ในการปฏิบัติหน้าที่และที่สำคัญที่สุดก็คือ ตำรวจฝ่ายปฏิบัติการที่มีหน้าที่สัมผัสกับประชาชนโดยตรง”

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2530 : 81) ให้ความหมายของงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ว่า “งานตำรวจชุมชนสัมพันธ์” คือ กระบวนการที่กำหนดทิศทางให้บุคลากรตำรวจทั้งหมดในแต่ละองค์กรได้หันเหพฤติกรรมไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมเพื่อที่จะได้รับการสนับสนุนจากประชาชนและสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ภายนอกองค์กร ในลักษณะที่จะเอื้ออำนวยให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักขององค์การตำรวจ

แสวง ชีระสวัสดิ์ (อ้างถึงใน กองวิจัยและแผนงานกรมตำรวจ, 2536 : 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วิธีต่าง ๆ ที่จะทำให้เห็นว่าตำรวจเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและตำรวจกับประชาชนต่างมีความสัมพันธ์เข้าใจในปัญหาของกันและกัน ความร่วมมือของประชาชนจะเป็นส่วนสนับสนุนงานของตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเพื่อให้เกิดความสงบสุขในชุมชน

งานชุมชนสัมพันธ์ในหน้าที่ตำรวจ จึงหมายถึง งานที่ตำรวจได้กระทำเพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมหรือชุมชนต่าง ๆ เกิดการรวมตัวกันมีความสัมพันธ์ผูกพันเกี่ยวข้องต่อกัน ร่วมมือประสานการปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจ และเป็นการดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการเพื่อให้ตำรวจมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีความเข้าใจในปัญหาซึ่งกันและกัน ตลอดจนร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรม เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ มุ่งเน้นในหลักการที่ว่า “ตำรวจต้องเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ไม่ใช่แยกตัวออกจากชุมชนที่ตำรวจให้บริการ” (พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธ์, 2542 : 120)

ความสำคัญและประโยชน์ของงานชุมชนสัมพันธ์ (กองแผนงาน 2 สำนักงานแผนงานและงบประมาณ, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)

หน้าที่และความรับผิดชอบของตำรวจในสังคมปัจจุบันมีขอบเขตกว้างขวางมากจนมีผู้กล่าวกันว่าตำรวจมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแทบทุกอย่างในสังคม ไม่ว่าจะเป็นส่วนเกี่ยวกับอาชญากรรม และไม่เกี่ยวกับอาชญากรรม เพื่อกำหนดให้การดำเนินชีวิตของบุคคลเป็นไปตามกฎและระเบียบของสังคมเป็นการกระทำเพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม

หน้าที่และภารกิจที่หลากหลาย ในการรักษาความสงบเรียบร้อย การสืบสวนสอบสวน คดีอาญา การให้ความคุ้มครองป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน หรือการรักษาความมั่นคงภายในของชาตินั้น หากตำรวจจะต้องปฏิบัติงานโดยลำพังแล้วย่อมจะทำให้ประสบผลสำเร็จได้น้อยมาก โดยเฉพาะในเรื่องปัญหาอาชญากรรม ซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐานที่ทุกคนในสังคมจะต้องร่วมกันรับผิดชอบ ในการกำหนดมาตรการ หรือแนวทางการแก้ไขให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ฉะนั้น งานชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความร่วมมือสนับสนุนระหว่างตำรวจกับประชาชน ในการป้องกันอาชญากรรม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งในแง่ปรากฏการณ์ทางสังคม และกระบวนการปฏิบัติ กล่าวคือ ในแง่ปรากฏการณ์ทางสังคม อาชญากรรม ได้ส่งผลกระทบต่อความผาสุกและความปลอดภัยในการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชน อีกทั้งปัจจัยอาชญากรรมส่วนหนึ่งมีบ่อเกิดจากความเสื่อมโทรมทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำรงรักษาไว้ซึ่งความผาสุกปลอดภัยในสังคมหนึ่งนั้น ย่อมเป็นภาระหน้าที่ของสมาชิกทุกคนในสังคมมิได้จำกัดขอบเขตเฉพาะตำรวจหรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมใด ๆ ซึ่งเป็นเพียงระบบย่อยส่วนหนึ่งในสังคมส่วนรวมเท่านั้น ส่วนในแง่ของกระบวนการปฏิบัติเป็นที่ยอมรับกันว่า ในการพยายามสืบสวนติดตาม จับกุมหรือแสวงหาข้อเท็จจริงแห่งคดี ถ้าปราศจากความยินยอมรับรู้ หรือได้รับความร่วมมืออย่างแท้จริงจากประชาชนแล้ว ประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมย่อมจะลดน้อยลงไป ยิ่งไปกว่านั้นถึงแม้จะมีกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีเพียบพร้อมบริบูรณ์ไปด้วยปัจจัยการปฏิบัติเพียงใดก็ตาม การรณรงค์ป้องกันปราบปรามอาชญากรรมก็อาจประสบความล้มเหลวได้อย่างน่าเสียดาย ถ้าประชาชนไม่ให้ความร่วมมือกับตำรวจ

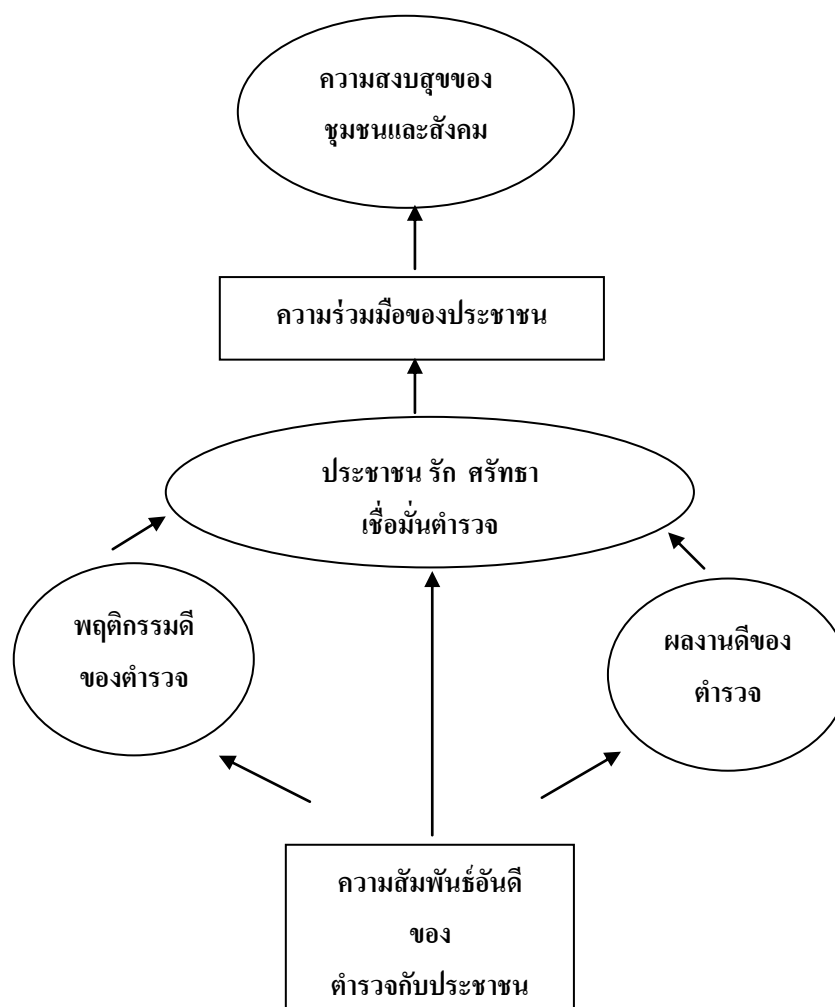
ดังนั้น ความสัมพันธ์ร่วมมือระหว่างตำรวจกับประชาชน ซึ่งได้แก่การแสดงออกซึ่งท่าทีทัศนคติสนองตอบระหว่างตำรวจกับประชาชน ในฐานะที่ทั้งสองฝ่ายต่างก็เป็นผู้มีส่วนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม และปัญหาอื่นของสังคมร่วมกัน จึงเป็นสิ่งที่ตำรวจจะต้องให้ความสำคัญและตระหนักถึงความจำเป็น เพราะความสัมพันธ์ร่วมมืออันดีระหว่างตำรวจกับประชาชนอันเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งของงานชุมชนสัมพันธ์ จะเป็นกุญแจสำคัญนำไปสู่ความสำเร็จในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและการรักษาความสงบสุขของสังคม ฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ของตำรวจที่จะต้องแสวงหาวิธีการหรือมาตรการอันเหมาะสมที่จะสร้างความสัมพันธ์ร่วมมืออันดีกับประชาชน ตลอดจนรักษาความสัมพันธ์ที่ดีนั้นไว้ให้ยืนยาวตลอดไป ซึ่งหากความสัมพันธ์ร่วมมือระหว่างตำรวจกับประชาชนไม่ดีแล้วจะก่อให้เกิดผลเสียต่อตำรวจ กล่าวได้ว่าภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบของตำรวจจำเป็นที่จะต้องนำงานชุมชนสัมพันธ์มาใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานให้เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและการรักษาความสงบเรียบร้อยของ

สังคม ทั้งนี้เพราะงานชุมชนสัมพันธ์นั้นเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ ร่วมมืออันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน

จากการศึกษาโครงสร้างพื้นฐานของงานชุมชนสัมพันธ์ ซึ่ง กองแผนงาน 2 สำนักงาน แผนงานและงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้อธิบายสรุป ได้ว่า ในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น หากเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแล้ว ผลการปฏิบัติก็จะเกิดผลสัมฤทธิ์ ดังนี้

1. ตำรวจจะได้รับการยอมรับนับถือจากประชาชน ประชาชนเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงาน
2. กิจการตำรวจได้รับการส่งเสริมสนับสนุนมากขึ้น
3. ตำรวจย่อมได้รับความร่วมมือจากประชาชนในทุกโอกาส
4. ปัญหาของตำรวจเองที่ต้องพึ่งพาประชาชนก็จะได้รับการแก้ไข
5. ปัญหาของประชาชนในด้านต่าง ๆ ก็บรรเทาเบาบางลง และประชาชนก็จะหันมาสนใจการป้องกันตนเองมากขึ้น
6. ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในงานตำรวจที่เกี่ยวข้องกับประชาชนลดน้อยลง
7. ภาพลักษณ์ของตำรวจในสายตาประชาชนดีขึ้น
8. ตำรวจย่อมได้รับการสนับสนุนงบประมาณต่าง ๆ จากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน
9. ตำรวจสามารถปฏิบัติงานด้วยความราบรื่น
10. สังคมสงบเรียบร้อย ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างพื้นฐานงานชุมชนสัมพันธ์

(กองแผนงาน 2 สำนักงานแผนงานและงบประมาณ, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)

แนวทางการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ (กองแผนงาน 2 สำนักงานแผนงานและงบประมาณ, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)

การดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์แบ่งการปฏิบัติเป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับผู้บริหารงานชุมชนสัมพันธ์
2. ระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์

ผู้บริหารงานชุมชนสัมพันธ์นอกจากจะต้องทำหน้าที่อำนาจการและควบคุมการปฏิบัติงานแล้วจะต้องเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดเตรียมบุคลากรเครื่องมือเครื่องใช้ในการศึกษา และจัดทำข้อมูลท้องถิ่นและกำหนดแผนการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

ระดับผู้บริหารงานชุมชนสัมพันธ์ (กองแผนงาน 2 สำนักงานแผนงานและงบประมาณ, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)

1. การคัดเลือกบุคลากร

ผู้บริหารงานชุมชนสัมพันธ์จะต้องพิจารณาคุณสมบัติของบุคลากรผู้ที่ออกไปปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์อย่างละเอียดรอบคอบเป็นอันดับแรก หากจัดให้บุคลากรที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมออกไปปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์แล้วความล้มเหลวย่อมเกิดขึ้นแล้วก่อนการลงมือปฏิบัติงาน บุคลากรที่จะออกไปปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์นั้น จะต้อง

1.1 มีอุดมการณ์และความประพฤติ กล่าวคือ ต้องเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความเสียสละและประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชนและผู้อื่น เช่น ไม่มั่วสุมกับอบายมุขเป็นต้น นอกจากนั้นจะต้องเป็นผู้มีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการทำงานเพื่อสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับประชาชน

1.2 มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถที่จะเข้ากับประชาชนได้ การมีมนุษยสัมพันธ์ดีนั้นเป็นเรื่องที่สามารถที่จะฝึกอบรมกันได้แต่เป็นกรณีที่จะต้องใช้เวลา ฉะนั้นหากสามารถคัดเลือกเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีลักษณะดังกล่าวเข้ามาเป็นทีมงานปฏิบัติงานนี้ได้เลย ก็ย่อมจะช่วยให้การทำงานรวดเร็วยิ่งขึ้น หากมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างทีมงานใหม่ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานดังกล่าวมาก่อน จะต้องจัดให้มีการฝึกอบรมโดยเน้นหนักในเรื่องมนุษยสัมพันธ์ วิธีการเข้ากับประชาชน การไม่สร้างปัญหาและการจัดข้อขัดแย้งกับประชาชนในพื้นที่

1.3 มีบุคลิกลักษณะเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อดทนอดกลั้น นอกจากการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีแล้ว บุคลิกของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยจูงใจและสร้างความศรัทธาได้อีกด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพยายามคัดเลือกทีมงานที่มีบุคลิกดี อดทน อดกลั้น แต่งกายสะอาดรู้จักใช้วาจาที่สุภาพ นุ่มนวล มีเสียงน่าฟังเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำประชาชนในชุมชนได้ ตลอดจนจะต้องเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งนี้สิ่งสำคัญสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ออกปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์คือ การรู้จักฝึกจิตใจให้มีความอดทนอดกลั้นในขณะปฏิบัติงาน อีกทั้งร่างกายจะต้องมีความสมบูรณ์พร้อมต่ออุปสรรคในพื้นที่ทุกรูปแบบ

1.4 มีไหวพริบปฏิภาณสามารถแก้ไขปัญหาลักษณะต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม รวมทั้งสามารถปรับรูปแบบของการปฏิบัติงานให้เข้ากับสภาพชุมชนและพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

1.5 ผ่านการอบรมด้านประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์มาก่อน โดยเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานด้านการประชาสัมพันธ์และชุมชน

สัมพันธ์อย่างถ่องแท้ มิฉะนั้นแล้วจะไม่ทราบเลยว่าจะต้องทำอะไร เมื่อใด และอย่างไร ให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่แท้จริงของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

1.6 เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสม เนื่องจากความรู้เป็นสิ่งสำคัญในการถ่ายทอดให้ประชาชนได้เกิดความเข้าใจในแต่ละชุมชนจะมีประชาชนที่มีพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน ในบางพื้นที่ซึ่งมีประชาชนมีความรู้ขั้นมหาวิทยาลัยมาก ก็อาจจำเป็นที่จะต้องเลือกใช้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความรู้เท่าเทียมกัน หากพื้นที่ใดที่ประชาชนมีความรู้ปานกลางและขั้นพื้นฐานก็อาจเลือกใช้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความรู้ระดับต่าง ๆ ผสมผสานกันเพื่อให้เหมาะสมกับพื้นที่ได้ อย่างไรก็ตามความรู้ในด้านชุมชนสัมพันธ์นั้นทุกคนจะต้องได้รับการฝึกอบรมและปรับพื้นฐานความรู้ให้เท่าเทียมกัน เพื่อที่จะได้สามารถทำงานแทนกันได้ทุกคน

1.7 ความรู้ความสามารถพิเศษเป็นส่วนช่วยเสริมงานด้านชุมชนสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี การอบรมหรือชี้แนะประชาชนในลักษณะการถ่ายทอดความรู้ด้านตัวบทกฎหมายหรือข้อแนะนำตามคู่มือที่แจกจ่ายแต่เพียงอย่างเดียวอาจไม่ประสบความสำเร็จเสมอไป แต่ถ้าตำรวจที่เข้าไปปฏิบัติงานในชุมชนมีความรู้พิเศษ เช่น ช่างไม้ ช่างเครื่องยนต์ การเกษตร หรือแพทย์ ฯลฯ เป็นต้น การช่วยเหลือและร่วมกิจกรรมกับประชาชนโดยใช้ความรู้ความสามารถพิเศษดังกล่าวย่อมช่วยสร้างความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจและสนับสนุนให้การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ได้ผลดียิ่งขึ้น ดังนั้นในทีมงานที่ทำหน้าที่ชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ควรจะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความรู้พิเศษดังกล่าวอย่างน้อยหนึ่งคนเข้าร่วมงานด้วย

2. การเตรียมเครื่องมือเครื่องใช้

เครื่องมือเครื่องใช้ที่พร้อมเพรียงย่อมเป็นเครื่องช่วยในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์เป็นอย่างมาก ถ้ามีการบรรยายให้ความรู้แก่ประชาชนโดยการพูดอย่างเดียว ผู้ฟังอาจมองภาพไม่เห็นเด่นชัดและอาจเกิดความเบื่อหน่ายได้ นอกจากนั้นความรู้พื้นฐานของผู้ฟังแต่ละคนไม่เท่ากันผู้ฟังบางคนอาจเข้าใจได้ดี เมื่อรับฟังเพียงครั้งเดียวแต่บางคนเมื่อฟังแล้ว 2-3 ครั้ง ก็ยังอาจไม่เข้าใจและไม่บังเกิดผลเท่าที่ควร ฉะนั้นผู้บริหารงานชุมชนสัมพันธ์ควรเตรียมความพร้อมด้านงบประมาณเพื่อจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ด้วย ดังนี้

- 2.1 เครื่องขยายเสียง พร้อมเครื่องทำไฟขนาดเล็ก
- 2.2 ไวท์บอร์ด กระดานดำ
- 2.3 เครื่องฉายแผ่นใส สไลด์พร้อมจอฉาย
- 2.4 กล้องถ่ายวิดีโอ เครื่องเล่นวิดีโอ วีซีดี
- 2.5 กล้องถ่ายรูป
- 2.6 เครื่องฉายภาพยนตร์ พร้อมจอ

2.7 เอกสารแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชน

3. การเลือกพื้นที่เป้าหมาย

การเลือกพื้นที่เป้าหมายในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์อาจพิจารณาเป้าหมายออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ส่วนชุมชน 2) ส่วนกลุ่มบุคคล

การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์โดยพิจารณาจากลักษณะชุมชนนั้นมีความสำคัญอย่างมาก การกำหนดว่าบริเวณพื้นที่ใดควรเป็นเป้าหมายในการปฏิบัติงานด้วยเหตุผลใด และจะได้ประโยชน์อย่างไรต่อการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม มีผลอย่างยิ่งต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ซึ่งชุมชนนั้นแบ่งได้หลายชนิด คือ

3.1 ชุมชนสภาพพื้นที่ (Territorial Community) ได้แก่ พื้นที่ที่ประชาชนอาศัยอยู่ในขอบเขตเดียวกันโดยสภาพภูมิศาสตร์ หากประชาชนใดพักอาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ดังกล่าว ก็ถือว่าอยู่ในชุมชนนั้น

3.2 ชุมชนตามผลประโยชน์ร่วมกัน (Interest Community) ได้แก่ การรวมตัวเป็นชุมชนขึ้นมาเนื่องจากการมีผลประโยชน์อย่างเดียวกัน ร่วมกันโดยไม่คำนึงถึงสภาพภูมิศาสตร์หรือบริเวณที่มีขอบเขตอย่างเล็ก ชุมชนนี้อาจมีการขยายตัวได้กว้างออกไปได้ทราบเท่าที่กลุ่มประชาชนที่มีผลประโยชน์อย่างเดียวกันมีความต้องการแบบเดียวกันเพิ่มมากขึ้น เช่นประชาชนตามตรอก ซอยต่าง ๆ หรือกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่ที่มาค้าขายสินค้ารวมกันตามย่านชุมชนต่าง ๆ เป็นต้น

3.3 ชุมชนตามความผูกพันด้านจิตใจ (Attachment Community) ได้แก่ ชุมชนที่ประชาชนมีความรู้สึกผูกพันที่เข้ามาอยู่ในชุมชนนั้น ๆ เป็นลักษณะของจิตใจที่มีความผูกพันกับพื้นที่นั้น ๆ มีความเต็มใจที่จะเข้ามาอยู่ในชุมชนนั้น ๆ อย่างมั่นคง เช่น ชุมชนที่มักเป็นที่รวมของชาวอีสานหรือคนต่างชาติ (กองแผนงาน 2 สำนักงานแผนงานและงบประมาณ , สำนักงานตำรวจแห่งชาติ) เป็นต้น

รูปแบบทั้งสามของชุมชนนี้ในบางครั้งซ้ำซ้อนกัน ชุมชนตามผลประโยชน์อาจกระจายอยู่ในชุมชนตามสภาพพื้นที่ เช่น ชุมชนท้องถิ่นหนึ่งอาจประกอบด้วยชุมชนทางศาสนา ชุมชนธุรกิจการค้า ชุมชนหาบเร่ เป็นต้น การแบ่งแยกชนิดของชุมชนดังกล่าวอาจมีประโยชน์ในการที่จะทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประชาชนที่อาศัยในพื้นที่นั้น ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านใกล้เคียงกันเพียงใดและความเข้าใจเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในการใช้ดุลยพินิจพิจารณาความยากง่าย ในการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ในท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง เช่น ชุมชนตามความผูกพันย่อมมีแนวโน้มในการให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของชุมชนได้ง่ายกว่า

ดังนั้น ในการพิจารณาเลือกพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ จึงควรสรรหาพื้นที่ที่มีลักษณะชุมชนตามความผูกพันด้วยจิตใจและชุมชนตามผลประโยชน์ร่วมกันและชุมชนสภาพพื้นที่ตามลำดับ นอกจากการเลือกชุมชนดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายของ

งานชุมชนสัมพันธ์อย่างแท้จริงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์พื้นที่ในแง่ของปัญหาอาชญากรรมและปัญหาอื่น ๆ ประกอบด้วย ดังนี้ (กองแผนงาน 2 สำนักงานแผนงานและงบประมาณ, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)

1. การวิเคราะห์ปัญหาอาชญากรรม โดยการพิจารณาสถิติคดีที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป้าหมายว่ามีความถี่และสร้างความเดือดร้อนให้กับชุมชนเป้าหมายมากน้อยเพียงใด ถ้าในพื้นที่ใดมีความถี่ของอาชญากรรมสูงและประชาชนมีความหวาดหวั่นที่จะต้องตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมากชุมชนนั้นถือว่าเป็นพื้นที่ซึ่งจะต้องนำงานชุมชนสัมพันธ์ไปปฏิบัติเป็นการเร่งด่วน

2. การวิเคราะห์ปัญหาความเดือดร้อน โดยการรับฟังคำร้องเรียนของประชาชน สื่อมวลชน ตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนเป้าหมาย หรืออาจใช้วิธีการส่งเจ้าหน้าที่เขาไปสำรวจปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะถ้าเป็นปัญหาความเดือดร้อนเกี่ยวกับอาชญากรรม จำเป็นต้องแสวงหาข้อเท็จจริงให้ปรากฏว่าอาชญากรรมประเภทใดก่อความเดือดร้อนบริเวณใด ปัญหาอยู่จุดใดอย่างไร

3. การพิจารณาปัญหาความเร่งด่วนบางประการที่จำเป็นต้องดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ การพิจารณาเรื่องนี้อาจไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงปัญหาอาชญากรรมหรือปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในชุมชนเนื่องจากบางกรณีอาจเป็นงานนโยบายสำคัญ เช่น การแก้ไขปัญหายาเสพติด หรือเป็นงานเฉพาะหน้าเช่น ประชาชนในพื้นที่มีทัศนคติไม่ดีต่อตำรวจและมีแนวโน้มจะต่อต้านการปฏิบัติงานหรือไม่ให้ความร่วมมือกับตำรวจ หรือมีปัญหาอาชญากรรมทำให้กระทบกระเทือนขวัญของประชาชน เช่น มีคดีข่มขืนสังหารโหดในบริเวณชุมชน ซึ่งกรณีเหล่านี้มีความจำเป็นต้องใช้งานชุมชนสัมพันธ์เข้าไปคลี่คลายปัญหาโดยฉับพลัน

เมื่อได้พิจารณาลักษณะของชุมชนประกอบกับการวิเคราะห์พื้นที่ดังกล่าวแล้วจะเห็นว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ที่จะถูกเลือกเป็นเป้าหมายในการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์

4. ชุมชนที่เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาอาชญากรรมสูง ประชาชนได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก เช่น มีคดีลักทรัพย์ คดีวิ่งราวทรัพย์และคดีชิงทรัพย์เกิดขึ้นบ่อยเป็นต้น ชุมชนเป้าหมายเหล่านี้มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์โดยคัดเลือกรูปแบบวิธีการที่เหมาะสมกับพื้นที่และปัญหาโดยอาจจัดชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์เข้าไปเผยแพร่วิธีการป้องกันอาชญากรรม ตรวจเยี่ยมหรือเข้าไปให้คำแนะนำปรึกษาในการจัดระบบการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ เป็นต้น

5. ชุมชนที่เป็นย่านธุรกิจแออัดแอ่งหรือการเกิดอาชญากรรม เช่น ศูนย์การค้า ธนาคาร ร้านทอง ร้านเครื่องประดับ ฯลฯ ในชุมชนเหล่านี้รูปแบบที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่องานชุมชนสัมพันธ์คือ สัมมนาหาแนวทางร่วมมือระหว่างชุมชนกับตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม การกระตุ้นให้

ชุมชนเกิดความตื่นตัวในการป้องกันการสร้างระบบรักษาความปลอดภัยด้วยการบริหารความปลอดภัยและการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วย เช่น สัญญาณเตือนภัย ที่วิ้งจระปิด เป็นต้น

6. ชุมชนแออัดที่มีประชาชนผู้มีรายได้น้อยรวมกันอยู่ การเข้าดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์กับพื้นที่เหล่านี้ บางครั้งไม่ค่อยได้รับความสนใจจากประชาชนเท่าที่ควร เนื่องจากประชาชนไม่ค่อยมีเวลาและไม่ค่อยเข้าใจงานชุมชนสัมพันธ์ของตำรวจ ดังนั้นวิธีการที่น่าจะได้ผลควรเป็น

6.1 การค้นหากลุ่มผู้นำชุมชนเพื่อนำมาใช้เป็นแกนในการดำเนินงานและสร้างความเข้าใจกับประชาชนท้องถิ่น

6.2 เน้นการใช้บริการของทางราชการโดยไม่คิดมูลค่า

6.3 การชักนำหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาช่วยในลักษณะที่ประชาชนจะได้รับบริการจากหน่วยต่าง ๆ

6.4 การสอดแทรกความรู้เรื่องการป้องกันอาชญากรรมเข้าไปทีละน้อย

7. พื้นที่ซึ่งมีปัญหาพิเศษ ได้แก่ พื้นที่ที่มีปัญหาเร่งด่วนมีความจำเป็นต้องดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ เช่น เป็นนโยบายของผู้บังคับบัญชาที่ต้องการสร้างศรัทธาจากประชาชนในพื้นที่นั้น หรือเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาอาชญากรรมที่กระทบกระเทือนต่อขวัญของประชาชน เป็นต้น พื้นที่เป้าหมายเช่นนี้โดยปกติยังไม่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องรีบดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์แต่มีปัจจัยพิเศษทำให้ต้องดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ในทันที

8. พื้นที่หมู่บ้านห่างไกล ได้แก่ พื้นที่ชนบท ชานเมือง อยู่ห่างไกลจากสถานีตำรวจ ในลักษณะพื้นที่เช่นนี้ อาจจัดชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์เข้าไปเยี่ยม ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม แนะนำการติดต่อใช้บริการที่สถานีตำรวจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป้าหมายการดำเนินงานในพื้นที่เช่นนี้ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์สร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่ตำรวจและหาข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นอยู่และสภาพปัญหาของชุมชน

4. การศึกษาและจัดทำข้อมูลท้องถิ่น

ข้อมูลท้องถิ่นเกี่ยวกับตัวบุคคล สถานที่ เส้นทางเข้า-ออก เป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่งสำหรับตำรวจท้องที่และเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุดชุมชนสัมพันธ์ที่จะนำข้อมูลดังกล่าวมาประกอบการเตรียมการ การกำหนดแผนการปฏิบัติงานและการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ฉะนั้น ผู้บริหารงานชุมชนสัมพันธ์และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ จะต้องทำการศึกษาข้อมูลท้องถิ่นของชุมชนอย่างละเอียดถี่ถ้วนเพื่อที่จะได้สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ต่อไป ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้เคยกำหนดแบบฟอร์มและสั่งการให้สถานีตำรวจทุกแห่งจัดทำข้อมูลท้องถิ่นเกี่ยวกับภูมิประเทศและเหตุการณ์ให้ตรงกับความเป็นจริงและทันสมัยอยู่เสมอแล้ว

นอกจากนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ได้ออกปฏิบัติงานในชุมชนพื้นที่เป้าหมายแล้วจะต้องทำการศึกษาและจัดทำข้อมูลท้องถิ่นเพิ่มเติมเพื่อที่จะได้นำมาใช้ประโยชน์ต่อไปทั้งในด้านการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์และการป้องกันอาชญากรรมโดยทั่วไป ซึ่งในการแสวงหาข้อมูลท้องถิ่นนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์จำเป็นต้องใช้ปฏิภาณไหวพริบและจังหวะ โอกาสที่เหมาะสมในบางครั้งอาจต้องใช้วิธีการสังเกตจดจำแล้ว กลับมาบันทึกเอาเองภายหลัง เพื่อมิให้ประชาชนเกิดความหวาดระแวงหรือเข้าใจว่าเจ้าหน้าที่ดังกล่าวเข้ามาจับผิด อย่างไรก็ตามสภาพเหตุการณ์ในแต่ละชุมชนย่อมแตกต่างกันออกไปในบางชุมชนอาจมีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลบางอย่างเพิ่มเติม ในขณะที่บางชุมชนอาจมีความต้องการข้อมูลน้อยลงไป ทั้งนี้ ข้อมูลท้องถิ่นที่รวบรวมไว้อย่างน้อยควรมีสาระสำคัญดังนี้ (กองแผนงาน 2 สำนักงานแผนงานและงบประมาณ, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)

- 4.1 สภาพพื้นที่และประเภทของสถานที่
- 4.2 ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น
- 4.3 บุคคลสำคัญในท้องถิ่นหรือบุคคลที่น่าสนใจ
- 4.4 บุคคลที่ต้องคอยสอดส่องพฤติกรรมและติดตามความเคลื่อนไหว
- 4.5 บุคคลที่อาศัยอยู่ในบ้าน
- 4.6 อาวุธที่ได้รับอนุญาต
- 4.7 ยานพาหนะที่ใช้อยู่รวมทั้งสัตว์พาหนะที่อยู่ในครอบครอง
- 4.8 เส้นทางเข้าออกนำไปสู่หมู่บ้าน
- 4.9 วัน เดือน ปี ที่สำรวจ
- 4.10 ชื่อผู้สำรวจ
- 4.11 ข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงภายหลัง

5. การกำหนดแผนการปฏิบัติงานการกำหนดแผนการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์

เป็นการดำเนินการขั้นสุดท้ายของผู้บริหารงานชุมชนสัมพันธ์ ก่อนส่งชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ออกปฏิบัติงานในพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งตามข้อเท็จจริงนั้นกระบวนการวางแผนงานชุมชนสัมพันธ์ได้เริ่มตั้งแต่การเตรียมบุคลากร เครื่องมือ เครื่องใช้ การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมายและการศึกษาข้อมูลท้องถิ่น อย่างไรก็ตามเมื่อการดำเนินการดังกล่าวเสร็จสิ้นแล้ว ผู้บริหารงานชุมชนสัมพันธ์จะต้องกำหนดต่อไป ให้แน่ชัดว่าจะให้ชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ทำอะไร เมื่อไร อย่างไร และมีใครเป็นผู้ควบคุมติดตามผลการปฏิบัติงานและตรวจสอบ ประเมินผล ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นเรื่องที่ต้องใช้ดุลยพินิจอย่างรอบคอบ สิ่งสำคัญในการกำหนดแผนการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์คือ ข้อมูลและข่าวสาร

ที่ได้รับจะต้องถูกต้อง เชื่อถือได้และต้องเป็นข้อมูลที่ทันสมัย จึงจะทำให้การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ตรงตามเป้าหมาย การกำหนดแผนการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์จะต้องยึดหลักสำคัญ

5.1 ความเป็นไปได้ มิใช่เป็นการกำหนดแผนให้ผู้ปฏิบัติอ่านแล้วไม่เข้าใจ ไม่ทราบว่าจะให้ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร หรือเห็นว่าทำไม่ได้

5.2 ชัดเจน การกำหนดตัวบุคคลผู้รับผิดชอบและชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ที่ออกปฏิบัติงานในพื้นที่เป้าหมายต้องชัดเจน การมอบหมายภารกิจต้องไม่คลุมเครือ

5.3 อ่อนตัวในบางกรณีเมื่อได้ปฏิบัติงานตามแผนไประยะหนึ่งแล้วอาจประสบปัญหาที่คาดไม่ถึงถึงบางประการ เช่น ประชาชนในบางชุมชนไม่ให้ความร่วมมือหรือตัวบุคคลในชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ประสบปัญหาไม่สามารถปฏิบัติงานต่อไปได้ ลักษณะเช่นนี้แผนจะต้องมีความอ่อนตัวโดยให้สามารถมีการปรับแผนการปฏิบัติใหม่ได้ภายหลัง

5.4 กำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงานและการติดตามประเมินผลการดำเนินงานเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการวางแผน หากไม่มีการกำหนดเวลาการปฏิบัติงานและการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจนแล้ว การดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ย่อมยากที่จะประสบความสำเร็จได้

ระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ (กองแผนงาน 2 สำนักงานแผนงานและงบประมาณ, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)

การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์มีเป้าหมายสุดท้ายในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนและสมาชิกของชุมชนมีความสามารถในการป้องกันตนเองจากปัญหาอาชญากรรมยาเสพติดให้โทษ อุบัติภัยและปัญหาอื่น ๆ ได้ในระดับหนึ่ง ตลอดจนให้มีความเต็มใจร่วมมือสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย เพื่อให้เกิดความสงบสุขขึ้นในสังคม ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ได้แก่ ชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์จะออกดำเนินการ

1. เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประชาชนกับตำรวจ
2. ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชนจากปัญหาอาชญากรรมและปัญหาอื่น ๆ

3. ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

การดำเนินการดังกล่าว มีลำดับขั้นตอนของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างประชาชนเจ้าของพื้นที่กับผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ โดยมีลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (กองพัฒนาการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2549)

ขั้นที่ 1 : ขั้นตอนเตรียมการ ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม

กิจกรรมที่ 1 : การพบปะเชื่อมโยงและร่วมกิจกรรม ซึ่งการพบปะเชื่อมโยงผู้นำและประชาชนในชุมชนตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อให้ชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ได้รู้จักและคุ้นเคยกับผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งเป็นที่ยอมรับและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่อันเป็นพื้นฐานสำหรับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ขั้นต่อไป

กิจกรรมที่ 2 : การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน การศึกษาชุมชนและวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน เป็นการเรียนรู้และรู้จักกับชุมชน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนทำให้สามารถอธิบายสถานการณ์ต่าง ๆ ของชุมชนอันเป็นพื้นฐานของการวางแผน การตัดสินใจ และดำเนินกิจกรรมร่วมกับชุมชนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้อง

กิจกรรมที่ 3 : การประชุมวางแผนงานร่วมกับผู้นำชุมชนและประชาชน การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องอาศัยพลังความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันของทุกฝ่าย การประชุมเป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างความเข้าใจปัญหาเนื้อหาสาระ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งการมีส่วนร่วมในการเลือกการตัดสินใจและการวางแผนนั้นเป็นพื้นฐานของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและรับผิดชอบร่วมกัน นอกจากนี้การประชุมยังเป็นการระดมสมองและหลอมรวมความคิดที่หลากหลายให้เป็นหนึ่งเดียว เกิดพลังสามัคคีต่อการปฏิบัติและรับผิดชอบร่วมกัน

ขั้นที่ 2 : การปฏิบัติการ ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม

กิจกรรมที่ 1 : การจัดระบบงานและประเมินความพร้อม การเตรียมการจัดระบบงาน และการตรวจสอบความพร้อม ในการปฏิบัติงานเป็นปัจจัยที่สำคัญมากเพื่อให้กำลังคนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน ระบบงาน แผนงาน และขั้นตอนในการปฏิบัติกระชับ สอดคล้องเหมาะสม วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ไม่ขัดข้องพร้อมอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน

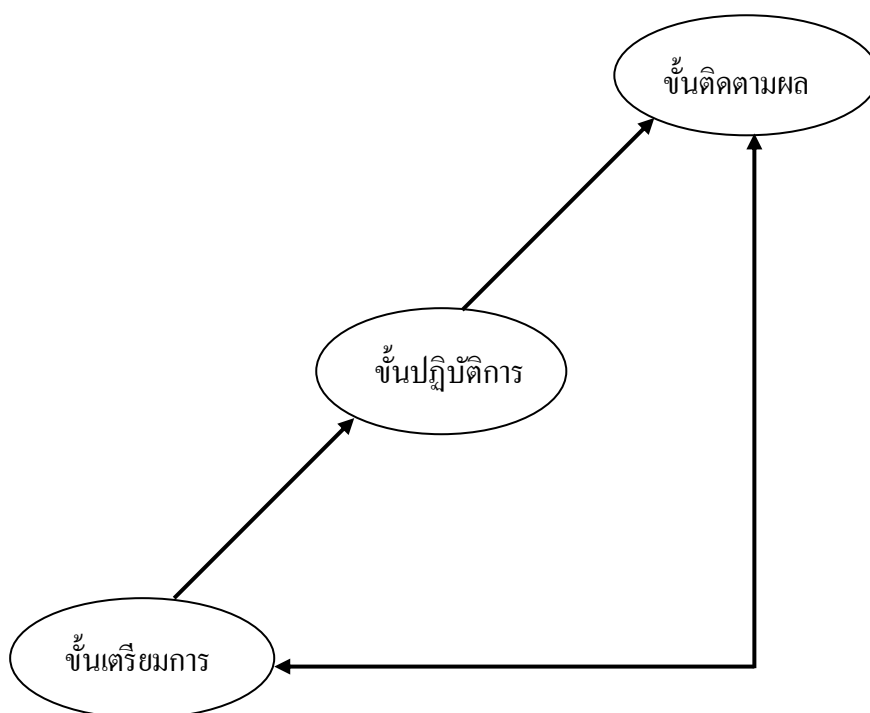
กิจกรรมที่ 2 : การแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชน การแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชนจากปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ อุบัติภัย และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรมนั้น เป็นวิธีการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

กิจกรรมที่ 3 : การจัดระบบประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับตำรวจ การประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับตำรวจ และการสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจเพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ อุบัติภัย และปัญหาอื่น ๆ ในชุมชน หลังจากที่ประชาชนในชุมชนได้มีความรู้เกี่ยวกับสาเหตุและแนวทางแก้ไขแล้ว คือ เป้าหมายสุดท้ายของงานชุมชนสัมพันธ์ แต่การที่ประชาชนกับตำรวจจะมีการประสานงานที่ดีแต่ละฝ่ายจะต้องมีความเข้าใจและเห็นชอบกับระบบการประสานงานและดำเนินการตามระบบดังกล่าวอย่างจริงจัง

ขั้นตอนที่ 3 : การติดตามผล ประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข การวัดผลเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการทำงานเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการทำงานวงจรแรกและเป็นขั้นตอนแรกของวงจรการทำงานรอบที่สองต่อไป การวัดผลทำให้ทราบปัญหาและข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์และประเมินผลว่าได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายมากน้อยเพียงใด อันจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแผนงานหรือโครงการการปฏิบัติครั้งต่อไป

ในการดำเนินการทั้ง 3 ขั้นตอน เป็นไปตามแผนภูมิที่ 2 ดังต่อไปนี้ คือ

ภาพที่ 2.2 ลำดับขั้นตอนการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์

(กองพัฒนาการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)

แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชน

ความคาดหวังเป็นลักษณะทางจิตวิทยาอย่างหนึ่ง ซึ่งมีได้จำเพาะเจาะจงที่การกระทำอย่างเดียว แต่จะรวมไปถึงแรงจูงใจ ความเข้าใจ ความรู้สึก ทศนคติและค่านิยม รวมทั้งความเชื่อจากการศึกษาพบว่ามิใช่ให้ความหมายของความคาดหวัง ดังนี้

ความหมายความคาดหวังของประชาชน

ความคาดหวัง หมายถึง ความต้องการของความรู้สึก การคิด การคาดคะเน หรือการคาดการณ์ส่วนหน้าในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การคิดในสิ่งที่เป็นไปได้ถึงระดับผลงานที่บุคคลกำหนดหรือคาดหมายว่าจะทำได้ เป็นผลมาจากประสบการณ์เดิมของบุคคลที่มีความต้องการบางอย่างจากบางคน และความต้องการให้บางคนกระทำการบางอย่างให้ตน และสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงอาจไม่ตรงกันเสมอ (สุณีย์ เจริญกุล, 2543, วันเพ็ญ สวนสีดา, 2545 และสุพัตรา จุณณะปิยะ, 2546)

มันดี (Mondy 1990 อ้างถึงใน พิสิฐ มหามงคล, 2546 : 20) ให้ความหมายของความคาดหวังว่าเป็นการคาดการณ์ของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ โดยบุคคลจะใช้ประสบการณ์ที่เคยประสบมาเป็นปัจจัยกำหนดความคาดหวัง ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่าความคาดหวังเป็นความรู้สึกความคิดเห็นเป็นประจักษ์ พฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลจะเป็นไปเพื่อการได้รับผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้

นิตยา เงินประเสริฐศรี และคณะ (2547 : 2) ได้ให้ความหมายของความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หมายถึง ประชาชนได้ประเมิน ทำนาย คาดคะเน มีความเชื่อ และหวังในผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ (Outcome) ตามภารกิจ 4 ภารกิจ คือ

1. ภารกิจด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ภารกิจด้านการอำนวยความสะดวก การบริการประชาชนได้สะท้อนความคาดหวังของตน ที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยมีความคาดหวังมากที่สุดเรียงลำดับตามภารกิจ ทั้งนี้ ประชาชนต้องการความคาดหวังที่เป็นไปได้จริง (Realistic Expectations) โดยต้องการให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติตอบสนองความคาดหวังของประชาชน คาดหวังมากที่สุด ภารกิจด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน คาดหวังมากในทุกกิจกรรมโดยเรียงลำดับความคาดหวังได้ดังนี้

- 1.1 ควบคุมป้องกันและปราบปรามการแพร่ระบาดของยาเสพติดชนิดต่าง ๆ
- 1.2 รักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน
- 1.3 ให้ความช่วยเหลือคุ้มครองความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

1.4 ติดตามและจับกุมผู้กระทำความผิดได้อย่างรวดเร็วและคาดหวังในระดับเท่ากันอีก กิจกรรมคือมีการทำงานร่วมกับประชาชน เพื่อช่วยป้องกันและปราบปรามโจรผู้ร้าย

1.5 ควบคุม ป้องกัน และปราบปรามอาวุธปืนผิดกฎหมายและอาวุธสงคราม

1.6 ควบคุม กวาดล้าง และปราบปรามแหล่งอบายมุขต่าง ๆ (การพนัน สถานบริการ)

1.7 ควบคุม ป้องกัน และปราบปรามผู้มีอิทธิพลและมีมือปืนรับจ้าง

1.8 ควบคุม ป้องกัน และปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมเศรษฐกิจและอาชญากรรมคอมพิวเตอร์

1.9 ติดตามทรัพย์สินของประชาชนที่สูญหาย

1.10 ควบคุมป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดในทะเล/น่านน้ำ (คาดหวังในระดับปานกลาง)

2. ภารกิจด้านการอำนวยความยุติธรรม คาดหวังมากในทุกกิจกรรมโดยเรียงลำดับความคาดหวังได้ดังนี้

2.1 สอบสวนคดีโดยยึดหลักกฎหมายและระเบียบ

2.2 สืบสวนคดีโดยยึดหลักกฎหมายและระเบียบ

2.3 เก็บรวบรวมพยานหลักฐานในคดีต่าง ๆ อย่างยุติธรรม

2.4 สอบสวนคดีอย่างยุติธรรม

2.5 สืบสวนคดีอย่างยุติธรรม

2.6 สืบสวนคดีอย่างรวดเร็ว

2.7 สอบสวนคดีอย่างรวดเร็ว

3. ภารกิจด้านการรักษาความมั่นคง คาดหวังมากในทุกกิจกรรมโดยเรียงลำดับความคาดหวังได้ดังนี้

3.1 ป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน (ตชด.)

3.2 ป้องกันและปราบปรามการค้าการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ

3.3 รักษาความสงบเรียบร้อยเมื่อมีการชุมนุมประท้วง

3.4 กวาดล้างจับกุมผู้หนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และคาดหวังในระดับเท่ากันอีกกิจกรรม คือจัดการศึกษาให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารจับกุมผู้ลักลอบตัดไม้ทำลายป่า

4. ภารกิจด้านการจราจรและการบริการสังคม คาดหวังมากในทุกกิจกรรมโดยเรียงลำดับความคาดหวังได้ดังนี้

4.1 แก้ไขปัญหาจราจรที่ติดขัดให้ลดน้อยลง

4.2 ให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับความปลอดภัยด้านการจราจร

สรุป ความคาดหวังของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น ประชาชนได้มีความคาดหวังในเรื่องของความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นอย่างมาก เนื่องจากในปัจจุบันปัญหาของการก่ออาชญากรรมส่วนใหญ่นั้น จะเกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัวที่จะถูกประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สิน จึงทำให้ผลการประเมินจึงเป็นไปในแนวทางที่ประชาชนต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากเจ้าหน้าที่ตำรวจมากกว่าความต้องการอย่างอื่นในภาพรวมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ประชาชนมีความคาดหวังอย่างมากในด้านต่อไปนี้ (เรียงลำดับความคาดหวังจากมากไปน้อย)

1. ติดต่อใช้บริการ ได้ง่ายและรวดเร็ว
2. บริการด้วยความสุภาพและมีมนุษยสัมพันธ์
3. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
4. ทำงานคุ้มค่ากับงบประมาณของรัฐบาล
5. บริการด้วยความเสมอภาคและยุติธรรม

พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธ์ (2542 : 17) กล่าวว่า ความคาดหวัง ความรู้สึกนึกคิดของประชาชนที่เกี่ยวกับตำรวจมีอยู่หลากหลาย และจะมีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติของตำรวจไม่มากนักน้อย เช่น ความคาดหวังของประชาชนให้ตำรวจปฏิบัติงานด้านการจับกุม ฯลฯ โดยแบ่งเป็นกลุ่มได้ดังนี้ ประชาชนกลุ่มแรก มีความคาดหวังให้การทำงานด้านการจับกุมของตำรวจเป็นไปอย่างรวดเร็วทันอกทันใจ จนเกือบไม่ได้คำนึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ประชาชนกลุ่มที่สอง มีความต้องการเห็นความสำเร็จของงานตำรวจเกิดขึ้นบนพื้นฐานของความเป็นจริง โดยยอมรับว่าความช้าหรือเร็วของการทำคดีย่อมมีส่วนสัมพันธ์กับความยากง่ายของคดีนั้น ๆ

กล่าวโดยสรุป ความคาดหวังหมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลที่มีต่อความคาดหวังและมีความเชื่อว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความคาดหวังอาจจะเป็นตัวกำหนดในสิ่งที่บุคคลคิด ซึ่งในความคาดหวังของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ความรู้สึก ความเข้าใจของแต่ละบุคคล

ทฤษฎีความพึงพอใจ

แอปเปิ้ลไวท์ (Applewhite, 1956 : 8) ได้ให้ข้อมูลสนับสนุนเกี่ยวกับความรู้สึกพอใจในงานว่าเป็นเรื่องของบุคคล ซึ่งถือได้ว่าเป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลในการทำงาน และความพึงพอใจในการทำงานได้ให้ความหมายรวมถึง ความพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น การมีความสุขที่ได้ทำงานกับเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น

ความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction) (อ้างถึงใน มารศรี นุชแสงพลี, 2532 : 25) ได้ให้ความหมายถึง การประเมินภาพรวมของชีวิตบุคคลหรือเป็นการเปรียบเทียบที่สะท้อนให้เห็นการรับรู้ถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างความมุ่งหวัง (Aspirations) กับสัมฤทธิ์ผล (Achievement) ของบุคคลที่แสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจเป็นกระบวนการรับรู้ (Cognitive Process) แต่ความสุขแสดงถึงสภาพความรู้สึก (Affective) หรืออารมณ์ (Mood) คำถามที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต มักรวมถึงกลุ่มเปรียบเทียบทั้งที่ชัดเจนและไม่ชัดเจน เป็นการเปรียบเทียบกับผู้อื่นหรือรวมถึงด้านเวลาและมักรวมถึงความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ

ในด้านทัศนะของ พอเทอร์มัต (Poitremaud, อ้างถึงใน เขมิกา ยามะรัต, 2527 : 16) กล่าวถึงความพอใจไว้ว่าต้องครอบคลุมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ชีวิตการทำงาน บุคคลต้องมีความพอใจในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน และสิ่งแวดล้อมในที่ทำงาน
2. ความรู้สึกทางอารมณ์ เช่น ความพอใจในเรื่องของความรัก
3. ชีวิตครอบครัว หมายถึง ความพอใจในความสัมพันธ์ของตนกับคู่ชีวิตและญาติสนิท
4. ชีวิตสังคม มีความพอใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม เช่น การเข้าร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ทางการเมือง หรือองค์กรที่ไม่เป็นทางการเมือง
5. การใช้เวลาว่าง มีความพอใจกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนใจ

ความพึงพอใจ ตามแนวคิดของแอปเปิ้ลไวท์ อธิบายถึงความพึงพอใจว่าเป็นเรื่องของบุคคลซึ่งเป็นความรู้สึกส่วนบุคคลในการทำงาน และหมายรวมถึงความพอใจในด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีแนวคิดให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วม

แนวคิดการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดสุพรรณบุรี

โครงสร้างองค์กร

ในการปฏิบัติงานตามแผนชุมชนและมวลชนสัมพันธ์และการปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินการสร้างชุมชนเข้มแข็ง การป้องกันแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมในพื้นที่ตาม “Model The Strength Of Community Term of Crime Suppression and Prevention” นั้น มีการแบ่งการปฏิบัติออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับผู้บริหารงานชุมชนสัมพันธ์ ผู้บริหารงานชุมชนสัมพันธ์ในปัจจุบันได้ปรับหัวหน้าชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ให้มีระดับสูงขึ้น เพื่อให้สามารถผนึกกำลังร่วมกันระหว่างประชาชนกับข้าราชการตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมได้ โดยจะต้องทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและควบคุม

การปฏิบัติงานและจะต้องเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดเตรียมบุคลากร เครื่องมือ เครื่องใช้ การศึกษา การจัดทำข้อมูลท้องถิ่น และกำหนดแผนการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตำรวจ ชุมชนสัมพันธ์ เฮนรี มินท์เบิร์ก (Henry Mintzberg, 1983 : 154)

ผู้บริหารระดับสูง ได้แก่ ผู้บังคับการตำรวจจังหวัด

ผู้บริหารระดับกลาง ได้แก่ ผู้กำกับการสถานีตำรวจ

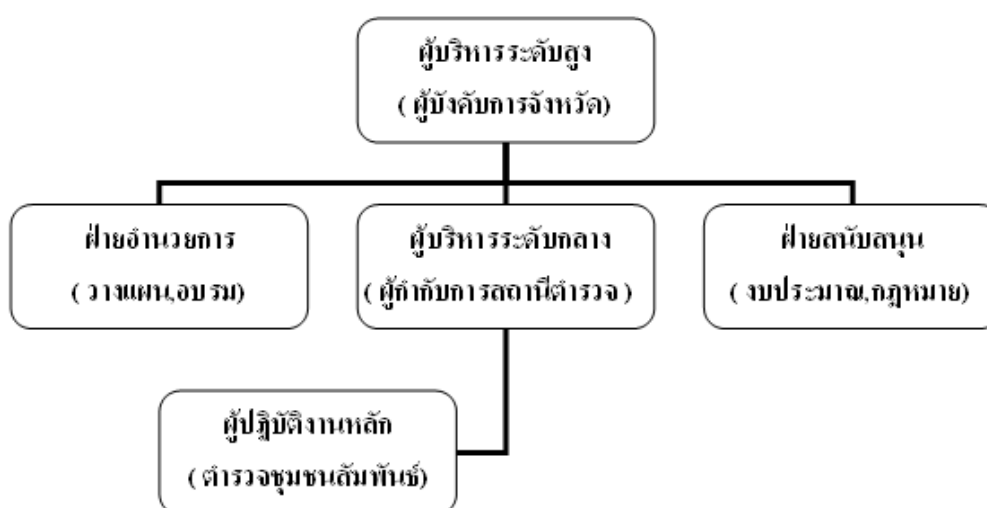
ผู้ปฏิบัติงานหลัก ได้แก่ ข้าราชการตำรวจที่ทำหน้าที่ชุดชุมชนสัมพันธ์

ฝ่ายอำนวยการ ได้แก่ ฝ่ายฝึกอบรม วางแผน

ฝ่ายสนับสนุน ได้แก่ ฝ่ายงบประมาณ กฎหมาย ฝ่ายธุรการ

2. ระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ มีเป้าหมายสุดท้ายในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนและสมาชิกของชุมชนมีความสามารถในการป้องกันตนเอง จากปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ อุบัติภัย และปัญหาอื่น ๆ ได้ในระดับหนึ่ง ตลอดจนให้ความเต็มใจร่วมมือสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย เพื่อให้เกิดความสงบสุขขึ้นในสังคม (กองพัฒนาการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม : 2549)

ภาพที่ 2.3 โครงสร้างการบริหารงาน และแสดงสายการบังคับบัญชา

(กองพัฒนาการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม, 2549)

บทบาทหน้าที่ของตำรวจชุมชนสัมพันธ์

1. กำหนดทิศทางและแนวทางการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของหน่วยงานในสังกัดตำรวจจังหวัดสุพรรณบุรี

2. เสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมให้เข้มแข็งและเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย ด้วยกระบวนการเรียนรู้และการจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ พัฒนาเป็นแผนชุมชน เพื่อการป้องกันอาชญากรรมบนฐานของการพึ่งตนเองและการพึ่งพาซึ่งกันและกันในชุมชน

3. เพื่อให้ชุมชนที่มีการรวมตัวกันเป็นปึกแผ่นในทางกายภาพ สมาชิกในชุมชนมีศักยภาพที่จะร่วมมือกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของชุมชน อาทิ มีการรวมตัวเป็นกลุ่มสวัสดิการ กลุ่มอาชีพ กลุ่มอาสาสมัครดูแลชุมชน อย่างเป็นรูปธรรม

4. เพื่อให้ชุมชน/ท้องถิ่น มีศักยภาพที่พึ่งตนเองได้ในระดับสูง โดยสามารถระดม แรงงานทรัพยากรในชุมชน ในการแก้ไขป้องกันปัญหาดังกล่าว ของชุมชน และสามารถติดต่อประสานงานขอความร่วมมือจากภายนอกได้เป็นอย่างดี (มีการประชุมระดมความคิดเห็นในชุมชน อย่างสม่ำเสมอ)

5. เพื่อให้ประชาชนมีการควบคุมและจัดการกับปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด อบายมุขที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ โดยอาศัยกลุ่มองค์กรทางสังคมในชุมชนเป็นกลไกหลัก ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ชุมชนมีโครงการ กิจกรรม เพื่อการป้องกันปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด หรือโครงการลดละอบายมุข โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

6. เพื่อให้ชุมชนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่องโดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ และสร้างภูมิปัญญาของตนเองในด้านต่างๆ (อาทิ มีการจัดเก็บข้อมูล ข่าวสารการอบรมถ่ายทอด องค์ความรู้ ภายในชุมชนและระหว่างชุมชนด้วยกัน)

7. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน อาสาสมัคร มีส่วนร่วมกับตำรวจ ในการป้องกันอาชญากรรมและยาเสพติด ระบบการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรม การร่วมตรวจป้องกันชุมชน

บุคลากรตำรวจในงานสายชุมชนสัมพันธ์

1. ประกอบกำลังข้าราชการตำรวจทุกนายและทุกสายงาน ของสถานีตำรวจในสังกัด ตำรวจภูธรจังหวัดสุพรรณบุรี ตามความเหมาะสมปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในพื้นที่เป้าหมายที่ได้วิเคราะห์แล้ว ว่ามีปัญหา

2. ภารกิจในการดำเนินการและรายละเอียดการปฏิบัติให้เป็นไปตามหนังสือคู่มือแนวทางเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ของการพัฒนาการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

3. สถานีตำรวจทุกแห่งในสังกัด ตำรวจภูธรจังหวัดสุพรรณบุรี ดำเนินกิจกรรมชุมชนมวลชนสัมพันธ์พื้นฐาน ดังนี้

3.1 ประกอบกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำหน้าที่งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ตามความเหมาะสมประสานกับครู D.A.R.E. ออกให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนตามสถานศึกษาทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบ โดยนำโครงการ TO BE NUMBER ONE เข้าดำเนินการควบคู่กับการให้ความรู้ด้านการ

ป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นอันดับแรก แล้วเสริมด้วยความรู้ด้านการป้องกันอาชญากรรมเป็นอันดับสอง และความรู้ด้านกฎหมายเบื้องต้น ความรู้ด้านจราจร ฯลฯ เป็นอันดับสามตามโครงการครู 5 นาฬิกา พร้อมทั้งเวเวียนเข้าไปทำความคุ้นเคยกับเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3.2 นำโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจระดับสถานีตำรวจ การรณรงค์เพื่อป้องกันปราบปรามยาเสพติด ผู้มีอิทธิพลและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันมาสอดคล้องและปรับปรุงใช้กับการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์

3.3 การปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินการสร้างชุมชนเข้มแข็ง การป้องกันแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมในพื้นที่ ตาม “Model The Strength Of Community in Term of Crime Suppression and Prevention”

งบประมาณ

ใช้งบประมาณปกติของหน่วย และเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

ความหมายของตำรวจ

ตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา (16) ได้ให้คำจำกัดความคำว่า “ตำรวจ” คือ เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 (2547 : 1) บัญญัติว่า “ข้าราชการตำรวจ” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการบรรจุและแต่งตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ โดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณหมวดเงินเดือนในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และให้หมายความรวมถึงข้าราชการในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติแต่งตั้งหรือสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการตำรวจโดยได้รับเงินเดือนจากส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐด้วยหน้าที่ของตำรวจ

หน้าที่ของตำรวจ (ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี, 2525 : 1) ได้กล่าวถึง ลักษณะอำนาจหน้าที่ของตำรวจไว้ คือ การรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันปราบปรามอาชญากรรมแต่ในปัจจุบันที่สังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างซับซ้อนอยู่ตลอดเวลา ภารกิจของตำรวจได้แยกออกเป็นหลายลักษณะ ซึ่งกำหนดหน้าที่ของตำรวจไว้ 4 ประการ คือ

1. รักษาความสงบเรียบร้อยภายใน และภายนอกประเทศ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน
2. รักษากฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำผิดอาญา
3. บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน
4. ดูแลผลประโยชน์ของสาธารณะ

หน้าที่ตามข้อ 1-4 ดังกล่าวข้างต้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องปฏิบัติตามประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 25 บทที่ 1 ข้อ 1 ที่กำหนดไว้ว่าให้พึงเข้าใจว่าหน้าที่ของข้าราชการตำรวจนั้น ต้องรับผิดชอบในด้านความสงบ การรักษาความสงบนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ความชำนาญในแต่ละท้องที่ ๆ ที่รับผิดชอบ แล้วจัดสายตรวจหรือจัดวางยามแล้วแต่กรณีให้เหมาะสมสามารถที่จะระงับและป้องกันเหตุการณ์ เพื่อความปลอดภัยแก่ประชาชนในท้องที่โดยทั่วถึงกันความสงบทั้งหลายที่จะบังเกิดขึ้นจะต้องเกี่ยวกับตำรวจทุกชั้นยศ ต้องเอาใจใส่ในระเบียบวินัยโดยเคร่งครัด และจะต้องออกตรวจท้องที่ทำการสืบสวนหาทางป้องกันมิให้มีคดีอาญาเกิดขึ้นหรือถ้าเกิดขึ้นแล้วก็มีหน้าที่เร่งรัดสืบจับให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาดำเนินคดีตำรวจเป็นผู้มีหน้าที่โดยตรงในการป้องกันอาชญากรรม กรมตำรวจของทุกประเทศมักจะให้ความสำคัญกับการป้องกันอาชญากรรมเป็นอันดับแรก โดยยึดหลักที่ว่า การป้องกันมิให้มีอาชญากรรมดีกว่าการปราบปรามเมื่ออาชญากรรมเกิดขึ้นแล้ว ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตหรือทรัพย์สินถึงแม้จะปราบปรามด้วยการจับกุมผู้กระทำความผิด แต่ความเสียหายดังกล่าว ก็มิได้รับการทดแทนหรือชดเชยให้กลับคืนมาดังเดิม

วรรณรัตน์ คชรรัตน์ (2542 : 14-15) ได้กล่าวถึง หน้าที่ของตำรวจสายตรวจไว้ว่าขึ้นอยู่กับ การกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนปฏิบัติงานสายตรวจว่าต้องการให้เป็นไปในทิศทางใด โดยทั่วไปการวางแผนปฏิบัติงานของสายตรวจมักจะคำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ เพื่อเป็นการควบคุมอาชญากรรมและเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน ซึ่งจะส่งผลต่อภาพพจน์และศรัทธาจากประชาชน โดยมีเป้าหมายของแผนการปฏิบัติที่ชัดเจนอันได้แก่ การลดสถิติ การเกิดอาชญากรรมให้อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องการให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง ตามความต้องการการพบปะเยี่ยมเยียนประสาสัมพันธ์กับประชาชนทั่วไปได้อย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอ ด้วยเหตุนี้ภารกิจของสายตรวจทั้งการปฏิบัติตามปกติและการปฏิบัติเชิงรุกจึงมีความหลากหลายในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายข้างต้น ซึ่งอาจกล่าวถึงภารกิจบางส่วนของ ตำรวจสายตรวจได้ ดังนี้

1. ลาดตระเวนตรวจตราท้องที่ตามแนวทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย
2. การตรวจสมุดประจำจุดตรวจผู้แดง เป็นการตัดช่องโอกาสของคนร้ายและเน้นการตรวจให้ทั่วทุกพื้นที่ในเขตรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังเป็นการประชาสัมพันธ์หาข่าวไปด้วย
 - 2.1 การตรวจสมุดประจำจุดตรวจธนาคาร - ร้านทองฯ เป็นการตัดช่องโอกาสคนร้าย และสร้างความอบอุ่นใจให้กับประชาชน
 - 2.2 การตั้งจุดตรวจค้นยานพาหนะ (ว.43) เป็นการรวมกำลังเพื่อตรวจค้นพาหนะต้องสงสัยที่ผ่านไปมาใช้กำลังสายตรวจตั้งแต่ 2 สายขึ้นไป โดยมีนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร (หัวหน้าสายตรวจ) เป็นผู้ควบคุม ณ บริเวณจุดที่เหมาะสม โดยใช้เวลาเท่าที่กำหนด

3. การตรวจสอบรถต้องสงสัยเป็นการตรวจสอบยานพาหนะประเภทต่าง ๆ ที่พบว่ามีลักษณะที่น่าสงสัย เช่น รถไม่ติดแผ่นป้ายทะเบียน ไม่ใช้แผ่นป้ายทะเบียนของทางราชการ ฯลฯ หรือผู้ขับขี่ มีลักษณะอันน่าสงสัยที่เรียกกันว่าหน้าโจร วยโจร รถโจร เป็นต้นโดยเป็นการตรวจสอบในขณะที่สายตรวจออกตรวจท้องที่ไปพบรถลักษณะดังกล่าวข้างต้นในพื้นที่

4. การปิดล้อมตรวจค้นติวสุราเป็นการตัดโอกาสที่จะเกิดเหตุร้ายต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการดื่มสุรา โดยใช้กำลังสายตรวจอย่างน้อย 2 สาย เข้าทำการตรวจค้นตามหลักยุทธวิธี เพื่อตรวจหาอาวุธและสิ่งผิดกฎหมาย ในขณะที่ออกตรวจพบวงสุราที่นั่งดื่มในที่สาธารณะ

5. การปิดล้อมตรวจค้นสถานที่ซึ่งได้มีการสืบสวนหาข่าวไว้ก่อนแล้ว หรือตามที่ได้รับแจ้ง โดยเลือกห้วงเวลาปฏิบัติตามความเหมาะสม

6. การตรวจค้นบุคคลต้องสงสัยในที่สาธารณะ เพื่อพบสิ่งของที่มีไว้เป็นความผิดหรือที่ได้มาจากการกระทำความผิด

7. การเยี่ยมเยียนประชาชนเพื่อประชาสัมพันธ์หาข่าวสายตรวจอาจใช้เวลาในขณะที่ออกตรวจตามจุดตรวจคู่แดง หรือบริเวณอื่น ๆ พูดคุยกับประชาชนเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์หรือหาข่าวต่าง ๆ หรือเรียกว่า stop walk talk

8. การตรวจสัมพันธ์ใช้เพื่อเป็นการตรวจสอบซึ่งกันและกันระหว่างสายตรวจและเป็นการแสดงกำลัง (show of force) ในบริเวณที่ต้องการซึ่งอาจจะเป็นจุดต่อแหลมต่อการก่ออาชญากรรมหรือบริเวณที่ชุมนุมชนก็ได้

9. การตรวจสอบสถานบริการ เป็นมาตรการที่ใช้สายตรวจ ตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายของสถานบริการต่างๆ ในกรณีที่มีสถานบริการตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จำนวนมากเกินความสามารถของหัวหน้าสายตรวจที่จะตรวจสอบให้ทั่วถึงได้ในเวลาอันจำกัด จึงจำเป็นต้องมอบหมายภารกิจในการตรวจสอบเบื้องต้นให้สายตรวจเป็นผู้สังเกต และรายงานหัวหน้าสายตรวจเมื่อพบว่ามีกระทำความผิดกฎหมาย

10. การระงับเหตุ สายตรวจมีหน้าที่ในการระงับเหตุต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเขตรับผิดชอบในพื้นที่ที่ได้รับแจ้งเหตุไม่ว่าจะเป็นการแจ้งด้วยวิธีใด ในกรณีที่ได้รับแจ้งทางวิทยุ จากศูนย์วิทยุหรือสถานีสายตรวจนั้น ๆ ต้องแจ้งให้ทราบด้วยว่า ต้องใช้เวลาเท่าใดในการเดินทางไปถึงที่เกิดเหตุเพื่อศูนย์วิทยุ หรือสถานีสามารถตรวจสอบการปฏิบัติได้

11. การถวายอารักขาและรักษาความปลอดภัยแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ตลอดจน พระบรมวงศานุวงศ์และบุคคลสำคัญในกรณีที่มีบุคคลดังกล่าวเข้ามาในพื้นที่หรือผ่านเขตพื้นที่ เป็นหน้าที่ของหัวหน้าสายตรวจที่จะมอบหมายความรับผิดชอบให้สายตรวจต่าง ๆ ทำหน้าที่อารักขาให้ความปลอดภัยจนกว่าจะเสร็จสิ้นภารกิจ

12. การรักษาสถานที่เกิดเหตุตำรวจสายตรวจจะเป็นตำรวจชุดแรกที่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุ การรักษาสถานที่เกิดเหตุ เพื่อรักษาร่องรอยพยานหลักฐานต่าง ๆ รวมทั้งการแสวงหาพยานบุคคลที่อยู่ในที่เกิดเหตุ เพื่อแจ้งต่อพนักงานสอบสวนเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยทำให้การสอบสวนประสบความสำเร็จ

13. การเข้าจุดก้ำวสกัดจับคนร้ายเมื่อได้รับแจ้งเหตุ ทั้งเหตุที่เกิดขึ้นภายในเขตท้องที่ของตนเองและในท้องที่ใกล้เคียง

14. การปฏิบัติตามแผนเผชิญเหตุของสถานีตำรวจในกรณีที่มีเหตุการณ์บางประเภทเกิดขึ้นตำรวจที่สัมผัสใกล้ชิดกับประชาชน คือตำรวจสายตรวจ หากจะเปรียบเทียบประชาชนเป็นร่างกาย ตำรวจสายตรวจ คือเม็ดเลือดขาวที่ทำหน้าที่ตระเวนตรวจตราเพื่อกำจัดเชื้อโรคที่แปลกปลอมเข้าสู่ร่างกายมนุษย์ เมื่อใดที่เม็ดเลือดขาวมีปริมาณน้อย เชื้อโรคที่เข้าสู่ร่างกายจะขยายเติบโตจนเม็ดเลือดขาวต้านทานไม่อยู่ มนุษย์ผู้เป็นเจ้าของร่างกายก็จะไม่สบายหรือเจ็บป่วยประชาชนมีความต้องการเรียกใช้ตำรวจสายตรวจ เมื่อรู้สึกว่ามีภัยจากอาชญากรรมมากระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน ตำรวจสายตรวจเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจต้องทำงานตลอด 24 ชั่วโมง งานตำรวจสายตรวจจึงไม่มีวันหยุด ตำรวจสายตรวจ เป็นกำลังส่วนหน้าของโรงพักที่ปฏิบัติหน้าที่คุ้มครองประชาชน หากตำรวจสายตรวจปฏิบัติหน้าที่หย่อนยานเมื่อใด โจรผู้ร้ายก็จะฮึกเหิมไม่เกรงกลัวกฎหมายบ้านเมือง ตำรวจสายตรวจ อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของสารวัตรป้องกันและปราบปราม (สวป.) ซึ่งหน้าที่ของตำรวจสายตรวจมี ดังนี้ 1) ป้องกันการเกิดเหตุร้ายและอาชญากรรมในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 2) ตัดโอกาสในการกระทำผิดของคนร้าย 3) หาเบาะแสทั้งก่อนเกิดเหตุ กำลังเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุในการกระทำผิดของคนร้าย

ภารกิจหน้าที่ของตำรวจภูธรจังหวัดสุพรรณบุรี

พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2552 (2552 : 8 - 9) กำหนดอำนาจหน้าที่ของตำรวจภูธรจังหวัดสุพรรณบุรี ดังต่อไปนี้

1. กำหนดยุทธศาสตร์ รวมทั้งวางแผน ควบคุม ตรวจสอบ ให้คำแนะนำและเสนอแนะการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของตำรวจภูธรภาคและหน่วยงานในสังกัด
2. ถวายความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ
3. บูรณาการร่วมกับหน่วยงานตำรวจหรือหน่วยงานอื่นที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่รับผิดชอบ
4. ควบคุม ตรวจสอบ และแนะนำข้าราชการตำรวจที่สังกัดหน่วยงานอื่นที่อยู่ในพื้นที่ให้เป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตลอดจนให้มีอำนาจยับยั้งการกระทำใด ๆ ของข้าราชการตำรวจที่สังกัดหน่วยงานอื่นในเขตอำนาจการรับผิดชอบหรือเขตพื้นที่การปกครองที่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติไว้ชั่วคราว แล้วรายงานสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนด

5. ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การรักษาความสงบเรียบร้อย และการให้ความปลอดภัยแก่บุคคลสำคัญ ประชาชน ตลอดจนการให้บริการช่วยเหลือประชาชน

6. ปฏิบัติงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับความผิดทางอาญาตามที่ได้รับมอบหมาย

7. ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

8. ส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับการบรรเทาสาธารณภัย

9. ดำเนินการเกี่ยวกับการจราจร

10. ดำเนินการเกี่ยวกับการสรรหาบุคคลเพื่อเข้ารับราชการตำรวจ

11. ดำเนินการวิเคราะห์ค้นหาความจำเป็นในการฝึกอบรม การสร้างและพัฒนาหลักสูตรระบบการเรียนการสอน จัดฝึกอบรมก่อนเข้ารับราชการตำรวจ และจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพของข้าราชการตำรวจ พนักงานราชการ และลูกจ้างในสังกัด

12. ดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยในกิจการตำรวจ

13. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ท้องถิ่นหรือชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา การรักษาความสงบเรียบร้อย และรักษาความปลอดภัยของประชาชนตามความเหมาะสม และความต้องการของแต่ละพื้นที่

14. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ข้อมูลพื้นฐานสถานีตำรวจภูธรจังหวัดสุพรรณบุรี

ประวัติตำรวจภูธรจังหวัดสุพรรณบุรี

ตำรวจภูธรจังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อก่อนที่ทำการของตำรวจภูธรจังหวัดสุพรรณบุรี ต้องอาศัยห้องสอบสวนของสถานีตำรวจภูธรจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นสถานที่ปฏิบัติราชการชั่วคราว ต่อมาปี

พ.ศ.2502 ดำรงภูมิจังหวัดสุพรรณบุรี ได้ขออนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อทำการปลูกสร้างกองอำนวยการ การจราจรจังหวัดสุพรรณบุรีขึ้น โดยได้รับความร่วมมือจากนายกเทศมนตรีเมืองสุพรรณบุรี และนายกเทศมนตรีตำบลสองพี่น้องในสมัยนั้น ทำการปลูกสร้างและแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ.2505 ดำรงภูมิจังหวัดสุพรรณบุรี ได้ขอเข้าอาศัยที่ทำการกองอำนวยการการจราจรจังหวัดสุพรรณบุรี ในส่วนที่ว่างเป็น สถานที่ปฏิบัติราชการชั่วคราว

ต่อมาเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2514 ทางราชการได้อนุมัติให้ดำเนินการก่อสร้างที่ทำการดำรงภูมิจังหวัดสุพรรณบุรี (กองกำกับการดำรงภูมิจังหวัดสุพรรณบุรี) และได้สร้างเสร็จเมื่อเดือนกรกฎาคม 2515 จนกระทั่งเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2540 ดำรงภูมิจังหวัดสุพรรณบุรี ได้รับอนุมัติงบประมาณในการก่อสร้างอาคารที่ทำการใหม่ จำนวน 15 ล้านบาท เป็นอาคาร 3 ชั้น โดยตั้งอยู่ในบริเวณศูนย์ราชการแห่งใหม่ บ้านดอนยางแย้ หมู่ที่ 1 ตำบลสนามชัย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยได้สร้างแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2541 และได้เป็นสถานที่ปฏิบัติราชการมาจนถึงปัจจุบัน

ดำรงภูมิจังหวัดสุพรรณบุรี มีพื้นที่ในความรับผิดชอบ จำนวน 10 อำเภอ 6 ตำบล ประกอบด้วย 1) สถานีดำรงภูมิจังหวัดสุพรรณบุรี 2) สถานีดำรงภูมิจังหวัดสองพี่น้อง 3) สถานีดำรงภูมิจังหวัดอู่ทอง 4) สถานีดำรงภูมิจังหวัดเดิมบางนางบวช 5) สถานีดำรงภูมิจังหวัดศรีประจันต์ 6) สถานีดำรงภูมิจังหวัดสามชุก 7) สถานีดำรงภูมิจังหวัดด่านช้าง 8) สถานีดำรงภูมิจังหวัดบางปลาม้า 9) สถานีดำรงภูมิจังหวัดดอนเจดีย์ 10) สถานีดำรงภูมิจังหวัดหนองหญ้าไซ 11) สถานีดำรงภูมิจังหวัดทุ่งคอก 12) สถานีดำรงภูมิจังหวัดสระแก้ว 13) สถานีดำรงภูมิจังหวัดสระยายโสม 14) สถานีดำรงภูมิจังหวัดทุ่งคลี 15) สถานีดำรงภูมิจังหวัดบางตาเถร 16) สถานีดำรงภูมิจังหวัดรองค์พระ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุทธิชัย คำพานิช (2545) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นที่มีต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมตามโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ตำบลสถานีดำรงภูมิจังหวัดบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพเกี่ยวกับอาชญากรรม และการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการตำรวจชุมชนตำบลมีน้อย ส่วนในด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการตำรวจชุมชนตำบล และการให้บริการต่าง ๆ ที่มีโครงการตำรวจชุมชนตำบล กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับโครงการนี้ และเห็นว่ามิประโยชน์ช่วยลดปัญหาอาชญากรรม และพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประสิทธิภาพเกี่ยวกับอาชญากรรมมีส่วนร่วมของประชาชน ความรู้ ความเข้าใจที่มีต่อโครงการตำรวจชุมชนตำบล และการบริการที่ประชาชนได้รับแตกต่างกัน และมีความคิดเห็นต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมตามโครงการตำรวจชุมชนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สัมฤทธิ์ ศรีอาจ (2545) ได้ศึกษาการประเมินผลโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของ ตำรวจภูธรภาค 2 ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี พบว่า

1. การศึกษาข้อมูลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการลดอาชญากรรมตามโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาเกณฑ์การประเมินผลพบว่าโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และการปฏิบัติงานตามโครงการเสร็จตามระยะเวลาทุกขั้นตอน และแต่ละขั้นตอนประชาชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี รวมทั้งมีการจัดระบบการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานหลังโครงการเสร็จสิ้น ราษฎรสามารถป้องกันตนเองจากปัญหาอาชญากรรมได้ ทั้งนี้ยังทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ส่งผลให้อาชญากรรมในพื้นที่ลดลง และในการปฏิบัติงานตามโครงการมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ

2. เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์การประเมินพบว่าการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และเสริมสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อกันระหว่างตำรวจกับประชาชน บรรลุผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ เว้นแต่การที่ประชาชนเคยได้รับใบปลิวที่เอกสารตามโครงการ การหาความรู้ไปใช้เพื่อป้องกันตนเองให้รอดพ้นจากปัญหาอาชญากรรม การเข้าชมนิทรรศการ การให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม ยังไม่บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ สำหรับในด้านการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม บรรลุผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ

3. การประเมินข้อคิดเห็นของข้าราชการอื่นที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมายในภาพรวม พบว่าข้าราชการอื่นที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมายเห็นว่าโครงการประสบความสำเร็จ เว้นแต่เนื้อหาสาระของเอกสารที่แจกจ่ายตามโครงการ การเคยได้รับแจกใบปลิว หรือเอกสารให้ความรู้และการที่หน่วยงานราชการบางแห่งไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามโครงการจึงส่งผลให้ไม่บรรลุผลสำเร็จที่ตั้งไว้

ขจร พัฒนพงษ์ (2544) ได้ศึกษาประสิทธิผลโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ กรณีศึกษาเฉพาะกรณีของกองบัญชาการตำรวจนครบาล 9 พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ค่อนข้างดีต่อตำรวจและยอมรับโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อตำรวจ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในด้านรายได้และการศึกษามีความสัมพันธ์กับการยอมรับโครงการและปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในด้าน เพศ สถานภาพสมรส อายุ อาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์

ศิริพรรณ อัสวินวงศ์ (2544) ได้ศึกษาเรื่องตำรวจชุมชนสัมพันธ์กับบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า

1. งานชุมชนสัมพันธ์ เป็นงานที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมุ่งเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เป็นงานที่ต้องสัมผัสใกล้ชิดกับประชาชนมากกว่างานด้านอื่น ๆ ในหน้าที่ของตำรวจ งานชุมชนสัมพันธ์มีการทำงานที่เป็นระบบ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานจะมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานทุกครั้ง ซึ่งจะทำให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ได้ทอดทิ้งประชาชน ซึ่งปฏิบัติโดยการพบปะเยี่ยมเยียนและร่วมกิจกรรมกับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน สำหรับปัญหาในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์นั้นพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่ยังต้องทำงานในตำแหน่งประจำอยู่อีกทั้งงบประมาณที่ได้รับสนับสนุนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติก็ไม่สามารถดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ได้อย่างเต็มที่นัก ซึ่งอาจจะทำให้ขาดการต่อเนื่องและเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน เพราะเมื่องบประมาณมีจำกัดงานบางอย่างก็อาจถูกตัดทอนไป ทำให้งานไม่ประสบความสำเร็จและงานชุมชนสัมพันธ์ไม่ได้เน้นหนักทางด้านสิ่งแวดล้อมเท่าที่ควรจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรได้รับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณและวิทยากรผู้ให้ความรู้ความเข้าใจในการฝึกอบรม

2. ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อม จากการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมระดับปานกลาง ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ปฏิบัติงานควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ เพื่อที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะสามารถนำไปเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

3. บทบาทในการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อม จากการวิจัยพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์มีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมในระดับสูง แต่พบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ทำให้เชื่อได้ว่าหากสามารถเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ให้อยู่ในระดับสูงได้ บทบาทในการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์จะมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแน่นอน

ธีระวุฒิ ทองรอด (2542) กล่าวว่าการทำงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์เชิงรุกจะได้ผลและมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชนนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนจิตสำนึกที่ดีต่องานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ สามารถเล็งเห็นประโยชน์ที่ประชาชนในชุมชนจะได้รับ เพราะตำรวจซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถที่จะแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนได้โดยไม่ลำบาก หากตำรวจลดช่องว่างการเป็นผู้ปกครองมาเป็นผู้ให้บริการ โดยสร้างสัมพันธภาพ และ

ภาพลักษณ์ที่ดีต่อประชาชน อันจะเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกันและจะเป็นแนวทางในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญที่สุดเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติโดยเฉพาะผู้บังคับบัญชาจะต้องมีจิตสำนึกที่ดีและเห็นคุณค่าของงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ และดูแลเอาใจใส่ต่อผู้ได้บังคับบัญชาให้มีกำลังใจในการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ เพราะงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์เป็นงานที่จะต้องสัมผัสกับภาพและใกล้ชิดกับประชาชนและห่างไกลจากความเจริญของสังคมเมืองที่สำคัญจะต้องขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติงานคือเจ้าหน้าที่ตำรวจนั่นเองที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและรู้บทบาทของตนเองในการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์เชิงรุก ตลอดจนการมีจิตสำนึกที่ดีต่องานตำรวจชุมชนสัมพันธ์เชิงรุก

สมชาย วาณิชเสณี (อ้างถึงใน ชีระวุฒิ ทองรอด, 2542) ได้ทำการประเมินผลโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล พบว่าเมื่อทำการสอบถามความแตกต่างของชุมชนที่มีโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์และชุมชนที่ไม่มีโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ปรากฏผลดังนี้

1. ความเข้าใจทัศนคติในทางบวก ความเชื่อมั่น ความสัมพันธ์อันดี ระหว่างตำรวจกับประชาชนในชุมชนที่มีโครงการสูงกว่าชุมชนที่ไม่มีโครงการ

2. การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของตำรวจ ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของชุมชนที่มีโครงการมีมากกว่าชุมชนที่ไม่มีโครงการและเมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนมีโครงการและหลังมีโครงการของชุมชนที่มีโครงการและชุมชนที่ไม่มีโครงการแล้ว ความเข้าใจทัศนคติในทางบวก ความเชื่อมั่น ความสัมพันธ์อันดี การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ก็ยังประสบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ดังนี้

- 2.1 ปัญหาด้านผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากการดำเนินงานจากโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ เป็นหน่วยงานเฉพาะกิจไม่มีอัตราตำแหน่งรองรับผู้ปฏิบัติงานด้านนี้ส่วนใหญ่ยังต้องทำงานในตำแหน่งประจำอยู่เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเข้ามาเกี่ยวข้องกับงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยทางอ้อม บางคนยังไม่เห็นความสำคัญของงานด้านชุมชนสัมพันธ์ มักทำงานโดยไม่ค่อยเต็มใจหรือไม่เต็มความสามารถผลที่ออกมาจึงไม่ดีเท่าที่ควร

- 2.2 ปัญหาด้านผู้บริหารงานตามโครงการ สืบเนื่องจากโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์เป็นหน่วยงานเฉพาะกิจ ดังนั้นผู้บริหารและคณะทำงานจึงต้องรับผิดชอบ 2 ด้าน ซึ่งโดยปกติภารกิจประจำก็มีมากอยู่แล้ว จึงแบ่งเวลามาทำงานด้านชุมชนสัมพันธ์ได้ไม่มากเท่าที่ควร เป็นเหตุให้การวางแผนกำหนดนโยบายการกำกับดูแลและการตรวจสอบทำได้ไม่เต็มที่

2.3 ปัญหาด้านการเงิน โครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้รับจัดสรรงบประมาณน้อยกว่าที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้มาก ซึ่งไม่เพียงพอต่อสภาพความต้องการที่จะนำมาใช้ในการบริหารโครงการ ส่งผลให้กิจกรรมบางอย่างต้องถูกตัดทอนไป

2.4 ด้านการเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ การแต่งตั้งโยกย้ายประจำปี ทำให้มีการสับเปลี่ยนตัวผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหาร ก่อให้เกิดความไม่ต่อเนื่อง และบางนายยังไม่เคยผ่านการอบรมหรือรับฝึกหัดงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์มาก่อน ทำให้ไม่มีความรู้ความเข้าใจในงานด้านนี้เท่าที่ควร

2.5 ปัญหาเจ้าหน้าที่ตำรวจทั่วไปยังประพฤติตนในทางไม่ถูกต้อง ก่อให้เกิดภาพพจน์ในทางที่ไม่ดีของตำรวจโดยรวม

2.6 ปัญหาการประเมินผล โครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของกองบัญชาการตำรวจนครบาลยังไม่มีผลการประเมินผลที่ครบถ้วนตามหลักวิชาการ เช่นยังไม่ได้มีการประเมินผลลัพธ์ของโครงการ ทำให้ไม่มีข้อมูลที่จะนำไปปรับปรุงแก้ไขปัญหาการทำงานได้

สิทธิพัฒน์ ต้นตียนนท์ (อ้างถึงใน ชีระวุฒิ ทองรอด, 2542) ได้ศึกษาถึงทัศนคติของตำรวจและประชาชนต่อความสำเร็จของนโยบายตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล พบว่า

1. การดำเนินการตามนโยบายตำรวจชุมชนสัมพันธ์ให้ประสบความสำเร็จและเอื้ออำนวยความสุขสบายให้กับประชาชนได้นั้น จะต้องมีการเตรียมการดำเนินงานที่ดี มีการวางแผน มีการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ให้ใช้อย่างเกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด มีการจัดโครงสร้างหน่วยงานให้ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม มีการดำเนินการโดยใช้ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ และจะต้องมีการประเมินผลเพื่อให้เกิดประโยชน์สำหรับการปรับปรุงการปฏิบัติต่อไป

2. ในการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชนนั้น ตำรวจและประชาชนเห็นว่าการออกเยี่ยม สัมผัส เล่นกีฬา กับสมาชิกชุมชน

3. เกี่ยวกับสถานภาพทางสังคมของตำรวจและประชาชนผู้ที่มีการศึกษาสูงมักจะมีทัศนคติในเชิงบวกต่อนโยบายตำรวจชุมชนสัมพันธ์

สุดชาย สุนันตะ (2542) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านตำรวจชุมชนสัมพันธ์กับการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองบังคับการตำรวจนครบาล 6 พบว่า

1. เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลพระราชวังและสถานีตำรวจนครบาลสำราญราษฎร์ มีระดับความรู้ ความเข้าใจในด้านตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในระดับต่ำ เมื่อจำแนกตัวแปร พบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ผ่านการอบรมตำรวจชุมชนสัมพันธ์ หน้าที่ในการปฏิบัติงานและมีจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมตำรวจชุมชนสัมพันธ์ต่างกัน มีความรู้ ความเข้าใจด้านชุมชนสัมพันธ์แตกต่างกัน

2. เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการปฏิบัติหน้าที่เพื่อการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปฏิบัติได้ดี เมื่อจำแนกตามปัจจัยต่าง ๆ พบว่าการอบรมตำรวจชุมชนสัมพันธ์ต่างกันมีการปฏิบัติหน้าที่เพื่อการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

3. ความรู้ความเข้าใจในด้านตำรวจชุมชนสัมพันธ์และการปฏิบัติหน้าที่เพื่อการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก

วิโรจน์ บุญญรัตน์ (2542) ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ : กรณีศึกษา สถานีตำรวจนครบาลชนะสงคราม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และแนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหาสังคม ด้านการรักษาความสงบความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งเพื่อเป็นการติดตามผลการปฏิบัติงานของกิจกรรมตำรวจสัมพันธ์ ตลอดจนแนวทางการพัฒนางานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีตำรวจชุมชนสัมพันธ์ทั่วไป ซึ่งเน้นว่าตำรวจและประชาชนเป็นเสมือนบุคคลเดียวกันประชาชนคือกามาคของตำรวจ และตำรวจก็คือประชาชนพลเมืองของชาติ และใช้ทฤษฎีการพัฒนาชุมชนชีวิตใหม่ ซึ่งเป็นตัวบุคคลเป็นทั้งเป้าหมายและวิธีการในการพัฒนา ผลการศึกษา พบว่า งานตำรวจชุมชนสัมพันธ์มีส่วนช่วยลดปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาอบายมุข ปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหาจราจร และปัญหาอศคักย นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างตำรวจและประชาชนด้วย

ดิเรกฤทธิ์ ปานเรือนแสน (2542) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโครงการตำรวจชุมชนศึกษา เฉพาะกรณีตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น พบว่า การประเมินประสิทธิผลของโครงการ ๑ ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ด้านการบริการประชาชน และด้านทัศนคติของประชาชนที่มีต่อตำรวจ อยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโครงการ ๑ พบว่า การบริหารงานและปกครองบังคับบัญชาไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโครงการ การจัดสวัสดิการมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโครงการ และการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโครงการตำรวจชุมชน

ดิสดนัย ฐิริปโชติ (2537) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความร่วมมือของประชาชนในงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ในเขตกองบังคับการตำรวจนครบาลธนบุรี พบว่า ประชาชนที่ให้ความร่วมมือต่องานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในระดับสูง ได้แก่ ประชาชนเพศชายที่มีอายุระหว่าง 26 – 40 ปี และประชาชนที่มีทัศนคติเห็นด้วยกับงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ส่วนเพศหญิง กลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 26 ปี ลงมา ให้ความร่วมมือในระดับต่ำ ส่วนกลุ่มประชาชนที่มีระดับการศึกษาและความรู้ความเข้าใจต่างกันมีระดับการให้ความร่วมมือไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยที่มีผลกระทบต่องานตำรวจ ชุมชนสัมพันธ์ ได้แก่ เพศ อายุ และทัศนคติ ส่วนระดับการศึกษาและความรู้ความเข้าใจไม่ปรากฏว่ามีผลกระทบต่อความร่วมมือแต่อย่างใด

สมชาย เจริญทรัพย์ (2535 : 44) ได้ศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของประชาชนในชุมชนประชาณีเวศน์ 3 อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ซึ่งผลการศึกษาทัศนคติของประชาชนเป็นดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ได้ผลน้อย
2. เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ไม่คุ้มค่าภาษีอากร
3. เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ไม่รวดเร็ว
4. เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่โดยมีมนุษยสัมพันธ์น้อย
5. เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ไม่ค่อยซื่อสัตย์หน้าที่
6. เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ไม่ค่อยเสมอภาค
7. เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ไม่ค่อยให้ความเป็นธรรม

ซึ่งจากปัญหาทั้ง 7 ข้อ เป็นปัญหาที่ทำให้ประชาชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม เพราะประชาชนไม่ค่อยพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งผู้บังคับบัญชาควรพิจารณาแก้ไขอย่างจริงจังให้ได้มาซึ่งความร่วมมือของประชาชนอย่างเต็มที่

คูฟแมน (Kaufman, 1949 : 110 – 124) กล่าวว่า อายุ เพศ ขนาดครอบครัว อาชีพ รายได้ และความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม โครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ เป็นโครงการที่สร้างความรู้สึที่ดีแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนช่วยเหลืองานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ ในการแจ้งเบาะแสอาชญากรรม การเป็นพยาน การให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ประชาชนอยู่ในพื้นที่ย่อมรู้ว่าปัญหาและความต้องการของตน คืออะไร เฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้ประชาชนได้โดยลำพัง จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการช่วยเหลืองานของตำรวจในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะงานด้านป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

ความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และความสงบเรียบร้อยของประชาชน จะต้องป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทุกประเภท โดยเฉพาะอาชญากรรมที่สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชน

อย่างกว้างขวางในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ และกดดันปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายที่เป็นเงื่อนไขหรือปัจจัยที่เป็นสาเหตุนำไปสู่การก่ออาชญากรรม

1. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานสายตรวจ ให้มีขีดความสามารถในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมอย่างเหมาะสมกับสภาพอาชญากรรม สภาพพื้นที่ และสภาพเศรษฐกิจตกต่ำในปัจจุบัน ทั้งนี้การบริหารงานสายตรวจ จะต้องจัดการอย่างเป็นระบบทั้งในด้านการเตรียมการควบคุมการปฏิบัติงาน และการประเมินผลงาน โดยอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลท้องถิ่น ข้อมูลอาชญากรรมที่ถูกต้องและทันสมัย

2. กำหนดรูปแบบและแผนการตรวจให้เหมาะสมกับ สถานภาพอาชญากรรม สภาพท้องที่ โดยเน้นการกระจายกำลังสายตรวจเข้าไปตรวจตรา รักษาความสงบเรียบร้อย และป้องกันอาชญากรรมให้ครอบคลุมพื้นที่อย่างทั่วถึง ปรับปรุงและพัฒนาขีดความสามารถของสายตรวจ ให้เดินทางไปยังที่เกิดเหตุ ได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ โดยการปรับปรุงพัฒนาศูนย์วิทยุ สร้างความรู้ความเข้าใจในการแจ้งเหตุของประชาชน และความรู้ความเข้าใจในการไปยังที่เกิดเหตุและการปฏิบัติ ณ จุดเกิดเหตุของตำรวจสายตรวจ

3. เน้นการจัดสายตรวจเดินเท้า ออกตรวจตราตามย่านชุมชนหนาแน่นย่านธุรกิจ ศูนย์การค้า และสถานที่ล่อแหลมต่อการประกอบอาชญากรรม เพื่อตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อย และสร้างความอบอุ่นใจให้แก่ประชาชนมากที่สุด

4. จัดเจ้าหน้าที่ตำรวจตามทางแยก หรือจุดสำคัญที่มีประชาชนสัญจรไปมาเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นจุดให้บริการรับแจ้งและให้บริการต่าง ๆ แก่ประชาชน อันเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

5. การป้องกันอาชญากรรมที่กระทำต่อ ธนาคาร ร้านค้าทอง สถาบันการเงิน ร้านค้า และสถานบริการน้ำมันที่เปิดตลอด 24 ชั่วโมง โดยเฉพาะการประทุษร้ายต่อทรัพย์ โดยจัดสายตรวจและสมุดตรวจประจำจุดให้สายตรวจ สายตรวจจราจร และสายสืบผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนไปลงชื่อตรวจประสานให้มีสัญญาณเตือนภัย ระบบโทรทัศน์วงจรปิด และพนักงานรักษาความปลอดภัยประจำจุดล่อแหลมต่อการเกิดอาชญากรรมเหล่านี้

ดังนั้น ประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ คือเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหา รวมทั้งให้การช่วยเหลือประชาชนได้ทันทั่วทั้งเมื่อเกิดอาชญากรรม ทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อตำรวจ ถ้าตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถทำให้อาชญากรรมในชุมชนลดลง ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากขึ้น